

**PKS-NEUVOTTELUKUNNAN STRATEGISET HANKKEET 2005
TOTEUTUMINEN 2005**

1 HYVINVOINNIN PARANTAMINEN JA PALVELUTOIMINNAN TEHOSTAMINEN ERILAISILLA YHTEISTYÖMUODOILLA	3
1.1. Yhteinen hyvinvointipalvelujen järjestämisen strategia ja yhteistyö prosessien kehittämisessä.....	3
SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI.....	3
1.1.1.1. Vanhusten omatoimista selviytymistä edistävä innovaatioympäristö	3
1.1.1.2. Sairaalasta kotiin-tutkimushanke (SAKOTA).....	4
SIVISTYSTOIMI	5
1.1.3.1. Yhteistyö toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa (<i>työvoiman turvaamiseksi pääkaupunkiseudulla</i>)	6
1.1.3.2. Yhteistyö aikuiskoulutuksessa	7
1.1.4.1. ja 1.1.4.2. Selvitys nuorten ja aikuisten maahanmuuttajien koulutuksesta ja perusopetuksen jälkeisestä maahanmuuttajakoulutuksesta sekä kansainvälisten perheiden perusasteen koulutus pääkaupunkiseudulla	7
1.1.5.1 Kirjastoaineistohankinnan kehittäminen	8
TEKNINEN JA YMPÄRISTÖTOIMI	10
1.1.6.1. Kaivulupakäytäntöjen yhtenäistäminen pääkaupunkiseudulla	10
1.1.6.2. Katujen ja yleisten alueiden kunnossapitoa koskeva hankintayhteistyö.....	10
1.1.7.1. Selvitys kiinteistöjen hoidosta ja toimitilojen yhteiskäytön mahdollisuuksista	11
1.1.8.1. Yleiskartoitus eri toimialojen tukikohta- ja huoltoverkostosta ja toimijoista	12
1.1.9.1. Pelastusalan hankintayhteistyön käynnistäminen	13
1.1.9.2. Koulutusyhteistyö.....	14
1.1.9.3. Ennalta ehkäisyn erikoisosaaminen	15
1.1.10.1. Elintarvike- ja ympäristölaboratoriotointa.....	16
1.1.10.2. Yhteistyö ympäristölupamenettelyssä	17
KAIKKI TOIMIALAT	17
1.1.11. Palvelujen yhteiskäytön periaatteet.....	17
1.1.11.1 Selvitys reuna-alueille sijoittuvista palvelutiloista ja niiden kapasiteetista .	18
1.1.11.2. Selvitys yhteistyömahdollisuuksista tulkkipalveluissa.....	19
1.1.11.3. Yhteiset palvelu- ja laatukriteerit	20
1.1.11.4. Sähköisen asiointin edellyttämä yhteinen tunnistus- ja verkkomaksamispalvelu.	21
1.1.11.5. Selvitys yhteiskäyttöisten palvelujen hinnoittelusta	23
1.1.11.6. Hankintoja koskevat yhteiset pelisäännöt	24
1.1.11.7. Selvitys kuntien yhteistoimintamuotojen oikeudellisista edellytyksistä ja mallisopimus	24
1.1.11.8. Raja-alueita koskeva yhteinen väestö- ja ikärakenne-ennuste	25

1.1.11.9 Yhteinen viestintäsuunnitelma	26
1.1.12. Yhteistyö ruotsinkielisissä palveluissa.....	27
1.1.12.1. Selvitys ruotsinkielisten palvelujen kehittämishankkeista.....	27
1.1.13. Yhteistyö kuluttajaneuvonnassa.....	28
1.1.13.1. Selvitys yhteistyömahdollisuuksista kuluttajaneuvonnan palveluissa.....	28
1.2. Yhteisten palveluorganisaatioiden ohjaus.....	29
1.2.1. HUS-yhteistyö	29
1.2.1.1., 1.2.1.2. ja 1.2.1.3. Yhteinen lautakunta pääkaupunkiseudun sairaaloille; HUSin palveluverkkoselvitys ja arvio parhaasta palvelu- ja tuotantorakenteesta sekä kuntien omistajaohjauksen kehittäminen	29
2 PÄÄKAUPUNKISEUDUN KILPAILUKYVYN PARANTAMINEN	31
2.1 Innovaatiostrategia	31
2.1.1. Innovaatiostrategian toteuttaminen	31
2.2. Seudullinen elinkeinopolitiikka	31
2.2.1. Yhteiset elinkeinopolitiikan linjaukset	31
2.3. Kansainvälinen elinkeinomarkkinointi	32
2.3.1. Elinkeinomarkkinoinnin organisaation perustaminen	32
2.4 Osaavan työvoiman saatavuus ja maahanmuuttopolitiikka	33
2.4.1.1. Seudullinen yhteistyömalli ja seudulliset henkilöstöstrategiset linjaukset..	33
3 KAUPUNKIRAKENTEEN JA ASUMISEN KEHITTÄMINEN	39
3.1.; 3.2. ; 3.3. Yhteinen maankäytön kehityskuva; Toimiva liikennejärjestelmä; Yhteisvastuullinen asuntopolitiikka	39
3.1.1, 3.2.1, 3.3.1. Pääkaupunkiseudun kaupunkirakenteen ja asumisen kehittämisstrategia	39
LIITE: Helsingin seudun innovaatiostrategia, tilanne.....	40

1

HYVINVOINNIN PARANTAMINEN JA PALVELUTOIMINNAN TEHOSTAMINEN ERILAISILLA YHTEISTYÖMUODOILLA

1.1

Yhteinen hyvinvointipalvelujen järjestämisen strategia ja yhteistyö prosessien kehittämisessä

SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI

1.1.1

Vanhusten palvelut

1.1.1.1

Vanhusten omatoimista selviytymistä edistävä innovaatioympäristö

Käynnissä olevassa Uudenmaan liiton, Helsingin, Espoon, Vantaan, Tekesin, Stakesin, 23 hyvinvointisektorin yrityksen sekä Culminatumin Lääketieteen ja hyvinvoinnin teknologian osaamiskeskuksen rahoittamassa Innovaatioista käytäntöihin 1 (IKÄ 1) -hankkeessa kehitetään ja testataan kumppanuuteen ja yhteistyöhön perustuvaa toimintamallia. Tarkoituksena on lisätä kuntien, yksityisten palveluntuottajien, tutkimusryhmien, yritysten sekä muiden sosiaali- ja terveydenhuoltosektorin toimijoiden verkostoitumista ja edistää mahdollisuuksia kehittää asiakslähtöisesti sosiaali- ja terveyspalveluja, painopisteenä erityisesti vanhuspalvelut.

Tavoitteena on osana IKÄ -hanketta luoda pääkaupunkiseudulle toimintaympäristö, jonka puitteissa kyetään ideoimaan, toteuttamaan, evaluoimaan ja markkinoimaan vanhusten omatoimista selviytymistä edistäviä toimintamalleja ja teknologisia ratkaisuja. Näin tuotetaan sosiaali- ja terveystoimelle tietoa innovaatioiden vaikuttavuudesta ja yrityksille tietoa siitä, mitkä tuotteet ovat käytäntöä palvelevia.

Ohjausryhmä:

*vanhusten palvelujen johtaja Jaakko Valvanne, Espoo, puheenjohtaja
yliääkäri Harriet Finne-Soveri, Helsinki
apulaisylilääkäri Matti Mäkelä, Vantaa
erityissuunnittelija Sirpa Seppänen, Espoo
ohjelmajohtaja Tuula Palmen, Culminatium Ltd Oy*

Tilanne:

Hankesuunnitelma valmistunut, hanke sisältyy kaupunkiohjelmaan. Tavoitteena on, että hankekoordinaattori aloittaa työnsä 1.1.2006. Innovaatioympäristöhankkeelle laaditaan ensiksi työsuunnitelma vuosille 2006-2007.

1.1.1.2.

Sairaalasta kotiin-tutkimushanke (SAKOTA)

Tavoitteena on selvittää, miten vanhusten sairaalahoidon tehokkuus ja tuloksellisuus on kehittynyt, kun näkökulmana on koko sairaalahoitajakso jatkohoitoinen, ja mitkä seikat liittyvät tähän tuloksellisuuteen.

Stakes, Helsinki, Espoo, Vantaa ja Kauniainen ovat tehneet yhteistyösopimuksen. esiselvityksestä, jonka tarkoituksena on tuottaa tietoa vanhusten palvelujen hoitoketjuista vanhusten palvelujärjestelmän ja sairaalahoidon arviointiin. Selvityksessä kuvataan olemassa olevien rekisterien pohjalta yli 65-vuotiaiden (tai yli 75-vuotiaiden) vanhushoitojen hoitoketjuja. Erityisen kiinnostuksen kohteena on vanhusten erikoissairaanhoidon käyttö ja sitä seuraava palvelujen käyttö.

Hanke on käynnistynyt suunnitelman mukaisesti 1.9.2005. Stakeissa työskentelevät ATK-suunnittelija Antti Liski ja tutkija Juha Laine, ja koetiedostot on muodostettu vuoden 2001 aineistosta.

Joulukuun 2005 alkuun mennessä on odotettavissa ensimmäisiä alustavia tuloksia, lähinnä aineiston muuttujien jakaumatietoja. Jo tähänastisista koeaineistojen kuvauksista on nähtävissä merkittäviä tuloksia, erityisesti siitä, miten suuren ongelman muodostaa samoille potilaille kasautuvat hoitopisodit.

Hankkeen tiedostonmuodostus saadaan valmiiksi tämän vuoden puolella. Ensi vuodelle käytetään 2kk tutkijan ja 2kk atk-suunnittelijan työaika ja suunnitellut analyysit sekä **hankkeen loppuraportti saadaan valmiiksi toukokuun 2006 loppuun mennessä.** Tämän jälkeen tutkimustiedostot ovat kaupunkien, Stakesin ja (asianmukaisten lupien ja korvausten jälkeen) muidenkin tutkimusorganisaatioiden käytettävissä.

Tilanne:

Hanke käynnistynyt syyskuussa 2005. Ohjausryhmä seuraa hanketta kuukausittain.

Työryhmä:

ylilääkäri Harriet Finne-Soveri, Helsinki

johtajalääkäri Päivi Koivuranta-Vaara, Helsinki

vanhusten palvelujen johtaja Jaakko Valvanne, Espoo

Matti Lyytikäinen, Espoo

johtava lääkäri Bengt Juslin, Kauniainen

*Vastuuhenkilö:
apulaisylilääkäri Matti Mäkelä, Vantaa*

1.1.2.

Ruotsinkieliset palvelut lasten ja nuorten mielenterveys- palveluissa ja päihdehuollossa

Pääkaupunkiseudun kuntien sosiaali- ja terveystoimen johto, PKS-Soster, asetti 12.5.2005 työryhmän, jonka tehtävänä on laatia selvitys ja suunnitelma hoitokokonaisuuden järjestämisestä pääkaupunkiseudun ruotsinkielisille lapsille ja nuorille mielenterveyspalveluissa ja päihdehuollossa. Selvitykseen sisältyvät myös lasten perheneuvolatoiminta ja puheterapia.

Tilanne:

Työryhmä on keskittynyt lasten ja nuorten mielenterveyspalveluihin, miltä osin raportti valmistuu määräaikaan mennessä.

Päihdehuollon osalta linjaukset ovat luonnosmaisia ja edellyttävät jatkokeskustelua.

Työryhmä:

ruotsinkielisten sosiaalipalvelujen päällikkö Ulla-Stina Henricson, Helsinki, puheenjohtaja

johtajapsykiatri Tuula Saarela, Helsinki

perhekeskuksen johtaja Kaarina Kinnunen, Espoo

johtava psykologi Elli Parkkonen, Vantaa

lastensuojelupäällikkö Anne Kaatra, Vantaa

puheterapeutti Susan Lönnqvist, Kauniainen

Lisäksi opetustoimen asiantuntijana Barbro Högström, Espoo.

SIVISTYSTOIMI

1.1.3.

Ammatillinen koulutus ja aikuiskoulutus

Helsingin seudun työvoiman ja ammatillisen koulutuksen määrällisestä tarpeesta tehdyn ennusteen (v. 2015) mukaan pääkaupunkiseudulla on nuorisosaasteen ikäluokat huomioon ottaen noin 2400 koulutuspaikan vajetta ammatillisessa koulutuksessa. Koulutuspaikkoja tulisi lisätä erityisesti ammatillisessa peruskoulutuksessa, mutta myös ammattikorkeakoulutuksessa. Yhteistyössä tulisi selvittää, miten turvataan seudun työelämälle ammattitaitoinen työvoima ja väestölle ammatilliset koulutus-

palvelut. Yhteistyötä tarvitaan myös määräväleihin tehtävässä ennakoinnissa ja ennakoitiedon hyödyntämisessä. Muita yhteistyöasioita ovat ammattikorkeakoulujen rakenne seudulla ja edunvalvonta aikuiskoulutuksessa.

1.1.3.1.

Yhteistyö toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa (*työvoiman turvaamiseksi pääkaupunkiseudulla*)

Hankkeessa selvitetään seuraavat yhteistyötä edellyttävät asiat: työvoima - ja koulutustarpeen ennakoitijärjestelmän ylläpito ja hyödyntäminen, ammatillisen koulutuksen mitoitus (määrä ja koulutusalat), yhteistyömahdollisuudet opettajien käytössä ja opiskelijoiden kurssivalinnoissa, työnjakomahdollisuudet ns. kalliissa koulutuksessa. Hanke on osa kaupunkiohjelmaa.

Hankkeeseen on haettu tekijää, joka laatii toimenpideohjelman pääkaupunkiseudun kaupunkien ammatillisen koulutuksen järjestämiseksi ja työvoiman turvaamiseksi. Neljälle asiantuntijayhteisölle osoitetulla tarjouskilpailulla ei saatu yhtään vastausta päättymisaikaan 4.11.2005 mennessä. Tekijä pyritään löytämään neuvottelumenettelyllä.

Laadittava toimenpideohjelma käsittelee seuraavia seikkoja:

- ammatillisen koulutuksen mitoituksen tarkistaminen olemassa olevien pääkaupunkiseudun ja valtakunnallisten ennusteiden valossa (määrä ja koulutusalat)
- ammatillisen koulutuksen palveluverkko
- lukiokoulutuksen ja nuorisoasteen ammatillisen koulutuspaikkojen välinen määrällinen suhde tulevaisuudessa
- järjestäjien välinen työnjako ammatillisessa koulutuksessa
- ammatillisen koulutuksen ohjaus- ja ennakoitijärjestelmä, tarvittaessa myös ylläpitojärjestelmään liittyvät ehdotukset
- rahoitusjärjestelmän kannalta tehokas ammatillinen koulutus.

Toimenpideohjelma laaditaan kevätkaudella 2006 ja toteuttamiseen päästään tämän jälkeen.

Työryhmä:

linjajohtaja Tuija Kirveskari-Tähtinen, Helsinki

koulutoimenjohtaja Antti Rönkä, Kauniainen

johtaja Sampo Suihko, Espoon seudun

koulutuskuntayhtymä

suunnittelupäällikkö Irene Surakka, Espoo

opetustoimenjohtaja Paula Ylöstalo-Kuronen, Vantaa

Vastuuhenkilö: apulaiskaupunginjohtaja Aulis Pitkälä, Vantaa

Tilanne:

Hankesuunnitelma ammatillisen koulutuksen yhteistyön järjestämiseksi on valmistunut ja kaupunkiohjelmaan sisältyvän hankkeen toteutus käynnistyy toteuttajan valinnan jälkeen.

1.1.3.2.

Yhteistyö aikuiskoulutuksessa

Tilanne:

Aikuiskoulutuksen hankekuvausluonnos tavoitteineen on valmistunut.

1.1.4.

Maahanmuuttajien koulutus

Kansainvälisen koulutuksen merkitys seudulla on kasvanut viime vuosina huomattavasti jo koulutettujen ja täällä muuten koulutusta tarvitsevien maahanmuuttajien, työtehtävissä olevien ulkomaalaisten ja ulkomailla pitkään oleskelleiden suomalaisten osalta. Kyse on nuorten ja aikuisten koulutuksesta, pätevöittämissä koulutuksesta ja peruskoulun jälkeisestä koulutuksesta sekä erikseen kansainvälisten koulujen ja kielikoulujen palveluista.

Tavoitteena on pääkaupunkiseudun elinvoiman ja sosiaalisen eheyden vahvistaminen kansainvälistymistä edistäviä voimavaroja hyödyntämällä. Tämän saavuttamiseksi on luotava yhteistyömuodot toisaalta em. nuorten ja aikuisten kouluttamiseksi sekä pätevöittämiseksi ja toisaalta yhdessä turvattava maahanmuuttajien peruskoulun jälkeinen koulutus sekä ao. kansainväliset opetuspalvelut seudulla.

Maahanmuuttajilla tulisi olla mahdollisuus aikaisempien opintojen ja työkokemusten täydentämiseen suomalaisessa koulutusjärjestelmässä. Syntyperäisille suomalaisille, ulkomailla mahdollisesti oleskelleille ja vastaaville, tarjottujen koulutuspalvelujen lisäksi maahanmuuttajille olisi oltava tarjolla kielikoulutusta ja muuta kotouttamisessa tarvittavaa tukea. Lisäksi nuorten hakeutumista toisen asteen koulutukseen olisi edistettävä.

1.1.4.1. ja 1.1.4.2.

Selvitys nuorten ja aikuisten maahanmuuttajien koulutuksesta ja perusopetuksen jälkeisestä maahanmuuttajakoulutuksesta sekä kansainvälisten perheiden perusasteen koulutus pääkaupunkiseudulla

Nuorten ja aikuisten maahanmuuttajien koulutusta selvitetään korkeasti koulutettujen työllistymishankkeessa ja nuorten maahanmuuttajien valmistavaa opetusta selvittävässä työryhmässä.

Erillisinä hankkeina tullaan selvittämään perusopetuksen jälkeistä maahanmuuttajakoulutusta sekä kansainvälisten koulujen ja kielikoulujen palveluita.

Yhteistyönä tulisi selvittää mm., paljonko em. koulutusta tarvitsevia on, miten heidän kouluttautumistaan tulisi edistää ja miten opetus järjestää sekä lisäksi ao. erikoiskoulujen palvelut ja asema seudulla.

Hanke kansainvälisten perheiden jäsenten perusasteen koulutuksen kehittämiseksi käynnistyy 2006 osana kaupunkiohjelmaa. Helsingin opetusvirastolla täysi valmius välittömästi aloittaa työskentely, jolloin kokopäiväinen projektipäällikkö nimitetään.

Tilanne:

Hankesuunnitelma valmistunut syyskuussa 2005. Hanke käynnistyy 2006.

Vastuuhenkilö:

Eeva Penttilä, kansainvälisten asioiden päällikkö, Helsingin opetusvirasto

1.1.5. Kirjastoysteistyö

Helmet-kirjastojen toimintasuunnitelmassa 2005-2006 kehittämisalueita ovat: Kokoelmayhteistyö; automatisointi, laitteet ja logistiikka; verkkokirjastopalvelut; henkilöstön kehittäminen sekä palvelujen tunnetuksi tekeminen ja sidosryhmäyhteistyö. Projekti loppuu alkuvuonna 2006.

1.1.5.1 Kirjastoaineistohankinnan kehittäminen

Aineistomäärärahojen vähimmäistasosta sopiminen: Neuvottelukunta päätti 13.9.2005, että seudun vähimmäistaso on kunkin kaupungin nykyinen 2005 panostus ja että tavoitteena 2005-2008 on että Helsingin, Espoon ja Vantaan aineistomäärärahojen taso/asukas on sama ja että tavoite on seuraavalla valtuustokaudella vähimmäistaso on 5 €/asukas. Vuonna 2005 aineistomäärärahat asukasta kohden suurissa kaupungeissa ovat seuraavat: Espoo 4,10 €, Helsinki 4,40 € ja Vantaa 4,10.

Kokoelmien hallinnan yhteistyö ja hankintajärjestelmän kehittämisprojekti:

Seudullinen yhteistyö on organisoitu osaksi kirjastojen kokoelmavastavien normaalityötä. Kokoelmayhteistyön tavoitteena on laatia yhteiset periaatteet monipuolisen seutukokoelman rakentamiselle.

Yhteiset **hankintasopimukset**: Lehti- ja kirja-aineistojen hankinta on kilpailutettu HelMet-kirjastojen ja Kirkkonummen kunnankirjaston kanssa 2003-2004. Vuonna 2005 samat kirjastot kilpailuttivat myös musiikkiaineistojen hankinnat.

Yhteisestä kirjastoaineiston **seutuvarastosta** on tehty sopimus 16.9.2005.

Seudullista keskitettyä **yhteisvalintaa** aletaan toteuttaa dvd-aineiston osalta 2006 alusta.

HelMet-kirjastojen **hankintaprosessit** on vertailtu ja otettu käyttöön ns. parhaat käytännöt. Vuoden 2005 aikana on selvitetty kirjastoaineiston **hankintajärjestelmän** uudistamista. Tavoitteena on yhteisen uuden hankintajärjestelmän avulla tehostaa kokoelmayhteistyötä. Hankintajärjestelmästä tehdään päätös 2006.

RFID-tunnisteteknologia -selvitys: Erillinen projekti, jossa selvitetään RFID-tunnisteteknologian käytön vaikutukset kirjastotyöhön sekä teknologian käytöstä saatavat hyödyt ja siitä aiheutuvat kustannukset. Markkinoilla olevat RFID-tuotteet, niiden ominaisuudet ja hinnat selvitetään toimittajilta. Selvitysryhmä kerää tietoja RFID-teknologiaa käyttävistä kirjastoista. Lisäksi laaditaan kustannus-hyötyanalyysi.

Hankkeesta kerätyn aineiston perusteella laaditaan loppuraportti ja ehdotus jatkotoimenpiteistä. Pilotointia ei toteuteta tässä vaiheessa. HelMet-kirjastoissa tehtävästä laitekartoituksesta saadaan tietoa nykyisten laitteiden yhteensopivuudesta RFID-teknologian kanssa ja Kansalliskirjaston Katve-ryhmältä saadaan tietoa standardoinnin tilanteesta. Hankkeeseen on saatu rahoitusta Opetusministeriöltä 30 000 euroa. Selvitys on aikataulussa ja valmistuu helmikuussa 2006.

Aineiston logistiikkahanke: Hankkeessa selvitetään mahdollisuudet HelMet-kirjastojen yhteisen lajittelu- ja jakelukeskuksen perustamiseksi. Laaditaan tarkennettu lajittelu- ja kuljetusjärjestelmän kustannus selvitys ja määritellään henkilöstöresurssitarve. Helsingin kaupunginkirjaston nykyistä lajittelurataa voidaan laajentaa siten, että sen kapasiteetti riittäisi koko seudun aineiston lajitteluun. Yhteinen lajittelukeskus voitaisiin käynnistää aikaisintaan vuoden 2007 alussa.

*Työryhmä(PKS-kirjastojen määrärahasta sopiminen):
sivistystoimen toimialajohtajat/apulaiskaupunginjohtajat*

*työryhmä (kirjastoaineistohankinnan kehittäminen):
sivistystoimen toimialajohtajat/apulaiskaupunginjohtajat ja HelMet johtoryhmä*

Vastuuhenkilö:

sivistystoimen johtaja Kristina Wikberg, Espoo.

TEKNINEN JA YMPÄRISTÖTOIMI

1.1.6.

Katujen hoidon yhteistyö

Katujen ja yleisten alueiden kunnossapidon yhteistyötä edistetään kehittämällä yhtenäisiä menettelytapoja ja käytäntöjä kunnossapidon eri osa-alueille sekä selvittämällä yhteiskäytön ja yhteisten hankintojen mahdollisuuksia.

1.1.6.1.

Kaivulupakäytäntöjen yhtenäistäminen pääkaupunkiseudulla

Tavoitteena on ollut saada kaivulupien lupaehdot ja hinnoittelu ja lupamenettelyt yhtenäisiksi, mikä selkeyttäisi lupaprosessia, parantaisi kaivutöiden laatua ja työn valvontamahdollisuuksia sekä selkeyttäisi menettelyjä ja käytäntöjä kadulla kaivutöitä tekevien kannalta.

Tilanne:

Kaivulupakäytäntöjen tekniset ohjeet on saatu valmiiksi, mutta ehdotus yhtenäisiksi sopimus- ja taksakäytännöiksi on vielä kesken. Asia on saatettava lautakuntien päätettäväksi kaupungeissa.

Työryhmä:

*kaupungininsinööri Matti-Pekka Rasilainen, Helsinki, puheenjohtaja
kunnossapitoinsinööri Veli Keski-Kohtamäki, Kauniainen
kaupungininsinööri Martti Tieaho, Espoo
maanrakennuspäällikkö Jouko Lehtonen, Vantaa
Toni Saarikoski, Helsinki, sihteeri*

1.1.6.2.

Katujen ja yleisten alueiden kunnossapitoa koskeva hankintayhteistyö

Yhtenäisiä tarjouspyyntöasiakirjoja alan erilaisille hankinnoille on valmisteltu ja hankintojen aikataulutusta tutkitaan. Kumppanuusmallien kehittämiseksi on samanaikaisesti vireillä laajempi hanke, jossa Kuntaliitto on mukana. Jo olemassa olevaa yhteistyötä asfalttiurakoiden teettämässä on päätetty kehittää.

Tilanne:

Alueurakoiden teettämisen osalta alatyöryhmä on saanut raporttinsa valmiiksi. Vuonna 2006 ei kaupunkien raja-alueilla ole hankkeita, joissa yhteistoimintaa käytännössä sovellettaisiin.

Työryhmä:

kaupungininsinööri Matti-Pekka Rasilainen, Helsinki, puheenjohtaja
kunnossapitoinsinööri Veli Keski-Kohtamäki, Kauniainen
kaupungininsinööri Martti Tieaho, Espoo
maanrakennuspäällikkö Jouko Lehtonen, Vantaa
Toni Saarikoski, Helsinki, sihteeri

1.1.7.

Kiinteistöjen hoidon yhteistyö

1.1.7.1.

Selvitys kiinteistöjen hoidosta ja toimitilojen yhteiskäytön mahdollisuuksista

Tavoitteena on selvittää kiinteistöjen hoidon palvelutasoon, laatuun ja kustannuksiin liittyviä asioita sekä toimitilojen yhteiskäytön mahdollisuuksia, lähinnä tekniseltä kannalta. *Lisäksi selvitetään yhteishankinnan mahdollisuuksia (mm. yhteisesti kilpailutettu toimittajakatalogi), organisaatiomallien yhtenäistämistä ja harmonisointimahdollisuuksia, kiinteistöjen yhteiskäyttöä ja käyttäjien osallistumista tukevan tietojärjestelmän tarvetta ja kaupunkien/liikelaitosten välisen yhteistoiminnan järjestämiseen liittyviä kilpailu- ja hankintanäkökohtia.*

Työryhmä:

kiinteistöpalvelukeskuksen päällikkö Heikki Laukala, Espoo, puheenjohtaja
toimitusjohtaja Lauri Turja, Helsinki
tilapalvelupäällikkö Petri Koskinen, Vantaa
isännöitsijä Asko Mäkeläinen, Kauniainen

Kiinteistöjen hoitoa ja siivousta koskevat alatyöryhmät perustetaan vuonna 2005.

Tilanne:

Raportti puuttuu.

1.1.8.

Varikko- ja tukikohtatoiminta

Tavoitteena on selvittää varikkojen yhteiskäytön mahdollisuuksia laajasti ottaen siihen mukaan myös tielaitoksen ja liikuntapuolen varikko- ja huoltotoiminnot.

1.1.8.1.

Yleiskartoitus eri toimialojen tukikohta- ja huoltoverkostosta ja toimijoista

Työryhmän työ sisältää yhteistyömahdollisuuksien selvittämisen teknisen huollon tukikohta- ja varikkotoiminnassa. Toimeksiantoon sisältyy myös korjaamotoiminnat. Työryhmän työ ei kuitenkaan koskettanut bussivarikkoja toimintoihin eikä muitakaan kuljetuspalvelujen varikkotoimintoja.

Käynnissä oleva tukikohtaselvitys koskee ensisijaisesti rakennusvirastojen (tai vastaavien) varikkoja ja tukikohtatiloja ja niiden toimintoja, kuten konepajat, korjaamot jne. Kaupunkien erilaisista organisaatioista johtuen osittain sivutaan myös muiden yleisillä alueilla toimijoiden, kuten liikuntavirastojen ja vastaavien tukikohtia sekä maatiloja.

Selvittelyn alkuvaihe on toistaiseksi tehty kunkin kaupungin sisäisenä selvittelyinä.

Vuoden 2006 alussa sovitaan yhteiset, jatkotyössä erikseen selvitettävät aihekokonaisuudet, kuten

- konevarikot ja korjaamot toimintoihin (sis. mm. polttoaineen jakelu)
- romuajoneuvot ja niihin liittyvät varastoalueet
- kaupunkien rajojen läheisyydessä olevat erilliset rakentamisen ja ylläpidon tukikohdat (yhteistoiminta tiehallinnon/tieliikelaitoksen suuntaan - mm. hiekkasiilot ja suolavarastot)
- kaupunkien maatilat ja metsäalueet
- ylijäämämassojen vastaanottoalueet (erilliselvitystä on tehty jo aikaisemminkin)
- lumen vastaanottopaikat

Tilanne:

Loppuraportti kesäkuuhun 2006 mennessä.

Raportointi Teknisen ja ympäristötoimen toimialaryhmälle

Työryhmä:

osastopäällikkö Raimo Saarinen, Helsinki, puheenjohtaja

maanrakennuspäällikkö Jouko Lehtonen, Vantaa

kiinteistöpalvelukeskuksen johtaja Heikki Laukala, Espoo

Mauri Laakkonen, Kauniainen

1.1.9.

Pelastuslaitosten yhteistyö

Yhteistyöllä pyritään edistämään pelastuslaitosten voimavarojen tarkoituksenmukaista kohdentamista ja käyttöä sekä kehittämään yhtenäisiä toimintamalleja.

1.1.9.1.

Pelastusalan hankintayhteistyön käynnistäminen

Tavoitteena on pelastuslaitosten investointisuunnitelmien ja niiden aikataulujen yhtenäistäminen sekä hankittavan kaluston standardisoiminen.

Hankintalainsäädännön uudistaminen tulee edellyttämään hankintojen kilpailuttamiselta yksityiskohtaisempaa ja tarkempaa tarjouspyyntöjen valmistelua ja teknisiä määreitä, kuin mitä on tähän asti edellytetty. Näiden asioiden huomioiminen tulevissa yhteishankinnoissa vaatii jatkossa kaluston yhdenmukaistamisen ja teknisten määreitten sekä kilpailuttamistyötä koordinoivaa työryhmää.

Keväällä 2005 on laadittu kolmen pelastustoimen alueen alustava 5-vuoden hankinta-analyysi (hankintasuunnitelmat kalustonimikkeittäin/ vuosittain). Syksyn 2005 aikana on tarkennettu alueiden kaluston hankintasuunnitelmia ja aloitettu investointisuunnitelmien yhdenmukaistaminen ja täydentäminen.

Hankintasuunnitelmat kootaan yhteiseen investointisuunnitelmapohjaan josta ilmenee kunkin alueen kalustonimikekohtaiset hankinnat vuosittain (5 vuotta). Tämän valmistelu on tekeillä.

Samaan suunnitelmapohjaan merkitään nimikekohtaisesti kunkin alueen tämänhetkisten kilpailutettujen puitesopimusten kattavuus nimikkeittäin/ sopimusvuodet. Tämän jälkeen voidaan aloittaa suunnitelman laatiminen (määrät/ vuodet) yhteisten määreitten ja yhteisen kilpailutuksen toteuttamiseksi.

Työryhmä esittää vielä joulukuussa 2005 perustettavaksi työryhmän ambulanssien teknisten määreitten yhdenmukaistamiseksi ambulanssien yhteishankinnan toteuttamiseksi vuonna 2006.

Hankintatyöryhmä esittää työryhmätyön jatkamista vuodesta 2006 eteenpäin hankintayhteistyötä ja yhdenmukaisten investointisuunnitelmien pysyvänä koordinoivana ryhmänä, joka

- valmistelee yhteiset investointisuunnitelmat 1 + 5 vuotta rullaavasti vuosittain päivitettyinä.
- koordinoi yhteishankintojen toteuttamista.

- ohjaa kilpailutusten toteuttamisen jakautumista alueittain tarkoituksenmukaisella tavalla
- ohjaa kaluston yhdenmukaistamisen teknisten määreitten valmistelevien työryhmien toimintaa

Tilanne:

Hanke etenee suunnitelmallisesti mm. ajoneuvohankinnoille laadittavien ohjeistusten kautta. Yhtenäinen kalusto tukee seudun pelastushenkilöstön yhteisen koulutuksen hanketta.

Työryhmä:

kehittämispäällikkö Jorma Raita, Helsingin pelastuslaitos, puheenjohtaja

tekninen päällikkö Kenneth Kankkunen, Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos, Espoo

palopäällikkö Markku Virtanen, Keski-Uudenmaan pelastuslaitos, Vantaa

1.1.9.2. Koulutusyhteistyö

Koulutustyöryhmä on kartoittanut uusien pelastajien tarvetta pääkaupunkiseudulla ja esittänyt huolensa koulutettujen pelastajien määrän riittämättömyydestä, sekä esittänyt vaihtoehtoisesti pelastuskoulun valtiollistamista ja koulutusmäärien lisäämistä tai useiden Pelastusopiston järjestämien alueellisten kurssien järjestämistä pääkaupunkiseudulla (vähintään 3 kurssia). Pelastusopisto on osaksi koulutustyöryhmän selvittelyiden tuloksena pyytänyt kaikilta pelastuslaitoksilta (22kpl) selvityksen uusien pelastajien tarpeesta vuoteen 2010 saakka

Suunniteltuja yhteistoimintaharjoituksia ei voitu järjestää sopivien harjoittelukohteiden puuttumisen vuoksi. Yhteistoimintaharjoitusten järjestäminen tapahtuu suunnitellusti vuoden 2006 aikana.

Koulutustyöryhmä on seurannut hanketta harjoitusalueen rakentamiseksi Santahaminaan yhdessä puolustusvoimien kanssa, koulutustyöryhmä pitää tärkeänä saada ainakin yksi harjoitusalue pelastustoimien käyttöön pääkaupunkiseudulla.

Vuoden 2005 yhteisestä koulutuksesta on toteutunut vesisukelluskurssi.

Työryhmä esitti kolmen asiantuntijatyöryhmän perustamista, joiden aihealueet ovat; maanalaiset tilat, öljyvahinkojen torjunta, vaaralliset aineet. Työryhmien tarkoituksena on viedä yhteistyö konkreettisesti toiminnan tasolle.

Pelastusjohtajat ovat päättäneet 10.10.2005 perustaa kolme asiantuntijoista koostuvaa koulutustyöryhmää toteuttamaan omalla vastuualueellaan täydennyskoulutusta yhteisen koulutusohjelman mukaisesti. Pelastuslaitokset ovat nimenneet edustajansa koulutustyöryhmiin.

Koulutusyhteistyöryhmä kokoontuu tammikuussa 2006, tarkastelemaan asiantuntijakoulutustyöryhmien työn etenemistä ja kokoontuu tarvittaessa, ohjaten ja seuraten työryhmien työskentelyä. Asiantuntijakoulutustyöryhmät raportoivat edistymisestään koulutustyöryhmää. Koulutustyöryhmä koordinoi yhteisten harjoitusten ja koulutuksien järjestämistä.

Asiantuntijakoulutustyöryhmien tehtävänä on tehdä itselleen työsuunnitelma siten, että **yhteinen koulutus voi alkaa vuoden 2006 aikana**.

Työryhmä:

palopäällikkö Pekka Hynynen, Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos, puheenjohtaja

*palopäällikkö Jorma Alho, Keski-Uudenmaan pelastuslaitos
rehtori Matti Waitinen, Helsingin pelastuslaitos*

1.1.9.3.

Ennalta ehkäisyn erikoisosaaminen

Rakenteellisen paloehkäisyn linjauksista "Tiiviin ja matalan rakentamisen paloturvallisuus" -ohjeluonnos valmistui Vantaalla. Sen laajempi käyttöönotto vaatii keskusteluja Ympäristöministeriön kanssa, jota pyydetään kokoamaan valtakunnallinen projekti asian tiimoilta.

Yleisurheilun MM-kisoihin 2005 liittyvien majoitusrakennusten tarkastustoiminta koordinoitiin yhteisesti. Työryhmä toteutti MM-kisoihin liittyvien henkilöiden yhteisen koulutuksen ja opastuksen

Helsingin, Länsi-Uudenmaan ja Keski-Uudenmaan uusille palotarkastajille on pidetty 2 viikon mittainen yhteinen perehdytyskurssi. Kurssin ajankohdat olivat 24-28.10 ja 28.11-2.12.2005 ja paikka Helsingin Pelastuskoulu.

Työryhmään kuuluu virallisesti tällä hetkellä kolme pelastuslaitosta entisen Uudenmaan läänin alueelta. Työryhmä ehdottaa, että entisen Uudenmaan läänin neljänneltä pelastuslaitokselta pyydetään virallisesti edustaja mukaan projektiin.

Työryhmä:

johtava palotarkastaja Jussi Rahikainen, Keski-Uudenmaan pelastuslaitos

johtava riskienhallintainsinööri Jari Tuomainen, Helsingin pelastuslaitos

johtava palotarkastaja Jarkko Häyrynen, Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos
riskienhallintapäällikkö Göran Westerlund, Itä-Uudenmaan pelastuslaitos (sijaisena toiminut Göran Forssell)

1.1.10.

Ympäristö- ja elintarvikevalvonnan yhteistyön tiivistäminen

1.1.10.1.

Elintarvike- ja ympäristölaboratoriotoiminta

Ympäristöyhteistyön osalta todettiin konkreettisena selvityskohteena Helsingin ympäristölaboratorion ja Vantaan elintarvike- ja ympäristölaboratorion yhteistyö.

Helsingin ja Vantaan laboratorioiden yhteistyöstä on valmistunut loppuraportti 20.6.2005. Raportissa päädyttiin siihen, että yhden laboratorion malli pääkaupunkiseudulla olisi nykyistä selvästi kustannustehokkaampi ja kilpailukykyisempi vaihtoehto. Koko tutkimustoiminta siirrettäisiin Helsingin laboratorioon, Vantaan laboratorio lopetettaisiin, Vantaalle Leijaan perustettaisiin laboratorion sivutoimipiste näytteiden vastaanottoa ja asiakaspalvelua varten ja Vantaan laboratorion henkilöstö siirtyisi vanhoina työntekijöinä Helsinkiin. Säästö muodostuisi sekä henkilö- että tilasäästöistä. Toimenpide-ehdotuksena esitettiin, että kaupungeissa tehtäisiin poliittiset päätökset valittavasta yhteistyömallista jatkovalmistelua varten.

Kaupunginjohtajien kokouksessa päätettiin kehottaa teknisen toimen toimialajohtoa huolehtimaan asian jatkovalmistelusta ja laatimaan kaupunginjohtajille selvitys kehittämishankkeen toteuttamiseksi vaadittavista toimenpiteistä. Espoon Suomenojan jätevesilaboratorion osuus arvioidaan Espoossa vireillä olevan jätevesien käsittelyn kokonaissuunnitelman valmistuttua ensi kesänä.

Tilanne:

Hanke on esitelty neuvottelukunnassa syyskuussa 2005. Valmistelua tehdään siten, että yhdistetty pääkaupunkiseudun laboratorio voisi aloittaa vuoden 2008 alusta lukien.

Työryhmä:

laboratorion päällikkö Päivikki Raulos, Vantaa, puheenjohtaja
 laboratoriopäällikkö Seppo Ahonen, Helsinki

Yhteistyökumppanit:

ympäristöjohtaja Pekka Kansanen, Helsinki
 ympäristönsuojelupäällikkö Ritva Veijonen, Espoo
 ympäristösihteeri Sanna Ristonen, Kauniainen

toimitusjohtaja Jukka Piekkari, Espoon vesi

1.1.10.2.

Yhteistyö ympäristölupamenettelyssä

Pääkaupunkiseudun ympäristölupakäsittelyistä on tehty vertaileva selvitys. Selvityksessä verrattiin muun muassa ympäristölupakäsittelyn toteuttamista, luvissa vaadittavaa ympäristönsuojelun tasoa, hallintomenettelyjä ja lupamaksuja ym. Selvitys valmistui 10/2005.

Selvityksessä osoitettiin varsin yksiselitteisesti, että ympäristölupa-asioiden käsittely on tällä hetkellä yhdenmukaista pääkaupunkiseudulla. Selvityksessä esitettiin muutamia pieniä kehittämiskohteita, jotka koskivat mm. lupamääräysten yhdenmukaistamisen selvittämistä muutamien laitostyyppien osalta ym.

Tilanne:

Selvityksen perusteella Helsinki, Espoo, Vantaa ja Kauniainen tiivistävät käytännön tason yhteistyötä ympäristölupa-asioissa vuoden 2006-2007 aikana. Suunnitelma yhteistyön tiivistämiseksi aikatauluineen on tehty.

Työryhmä:

*ympäristöjohtaja Pekka Kansanen, Helsinki, puheenjohtaja
ympäristöjohtaja Stefan Skog, Vantaa
ympäristönsuojelupäällikkö Ritva Veijonen, Espoo
vs. toimistopäällikkö Jaakko Autio, Helsinki, sihteeri*

KAIKKI TOIMIALAT

1.1.11.

Palvelujen yhteiskäytön periaatteet

Palvelukapasiteetin tehokas käyttö ja investointien ohjaus

Palveluverkkoja tarkastellaan yhteiskäytön näkökulmasta. Ensimmäisessä vaiheessa selvitetään, onko kuntien rajan molemmin puolin palvelutiloja, jotka ovat vajaakäytössä tai tulossa vajaakäyttöön ja joista voidaan tarjota palveluja naapurikaupunkien asukkaille (2005-09). Toisessa vaiheessa selvitetään onko uusille kaava-alueille tarvittavia palvelutiloja korvattavissa yhteisillä hankkeilla naapurikaupunkien kanssa (2010-). Lisäksi selvitetään kunnallisteknisten investointien (esim. kadut ja varikkoalueet) tarve ja ajoitus kaupunkien raja-alueilla.

Vanhustenhuollon tilojen yhteiskäyttö

Vantaa on päättänyt vuokrata Helsingin kaupungin tilakeskukselta Koskelan sairaalan A-talosta osoitteesta Käpyläntie 11 yhteensä 1800 m² tilat Myyrinkodin väistötiloiksi. Hoivalaitosasukkaiden asumiseen ja hoivaan soveltuvia tiloja ei Vantaalla ole vapaana.

Helsingissä Koskelan sairaalan A-talossa on aiemmin toiminut pitkäaikaisairaala, joka on sairaalakäytöstä vapauduttuaan ollut osittain Helsingin vanhustenhuollon käytössä juuri vanhainkotien remontin aikaisena väistötilana. Tämä toiminta jatkuu myös vuonna 2006.

Tukipalvelujen ja muiden toimintojen osto ja järjestäminen selvitetään, kun sopimukset tiloista on tehty.

1.1.11.1

Selvitys reuna-alueille sijoittuvista palvelutiloista ja niiden kapasiteetista

Selvitys valmistui 23.5.2005 ja esiteltiin Pääkaupunkiseudun laajennetun neuvottelukunnan kokouksessa 14.6.2005.

Jatkotyöstä eli konkreettisten hankkeiden toteuttamisesta on kaupunkien sosiaalitoimen, opetustoimen ja terveystoimen yksiköitten sovittava keskenään.

Reuna-alueille suunniteltavien toimitilahankkeiden hankesuunnittelussa on aina otettava huomioon raja-alueiden kapasiteetti- ja tarvetilanne yli kaupunkien rajojen.

Reuna-alueille tulevien uusien alueiden kaavoituksessa (esim. Uusmäki, Painiitty, Konalan täydennysalueet) on selvítettävä kaupunkien yhteisten hankkeiden mahdollisuus.

Hankkeiden etenemisestä on perusteltua raportoida kerran vuodessa.

Työryhmä:

johtava suunnittelija Vesa Sauramo, Helsinki

talousarviopäällikkö Jyrki Nojonen, Espoo

rakennuttajapäällikkö Juha Vuorenmaa, Vantaa

yhdyskuntatoimen johtaja Marianna Harju, Kauniainen

Erityisryhmien palvelujen keskittäminen mittakaava-etujen saavuttamiseksi

Pienten erityisryhmien (kieli, uskonto, huume, sijaishuolto jne.) palvelujen keskittämisellä pyritään parantamaan palvelun saatavuutta ja hyödyntämään palvelun tarvitsema asiantuntemus ja tilakapasiteetti.

1.1.11.2.

Selvitys yhteistyömahdollisuuksista tulkkipalveluissa

Pääkaupunkiseudun neuvottelukunnan toimenpideohjelmaan sisältyvänä hankkeena em. erityisryhmien palvelujen osalta on selvityksen tekeminen yhteistyömahdollisuuksista tulkkipalveluissa.

Tavoitteena oli selvittää Helsingin seudun asioimistulkkikeskuksen toiminnan järjestäminen valtion korvausten maksatusjärjestelmän muutuksessa. Valtio oli päättänyt, että TE-keskus irtisanoo voimassaolevan sopimuksen kesäkuussa ja kunnat hakevat korvaukset niihin oikeutetuista palveluista itse TE-keskukselta. Tarkoituksena oli laatia suunnitelma valtion ja pks-kuntien rahoituksen järjestämisestä siten, että tulkkikeskuksen toiminnan saumaton jatkuminen turvattaisiin.

Työryhmä tarkasteli eri vaihtoehtoja toiminnan järjestämiseksi. Vaihtoehtoja ei vielä ole voitu valita käyttökelpoisinta, koska hankintalakiin ollaan uudistamassa. Väliaikaisena ratkaisuna työryhmä esittää, että Vantaa tarjoaisi tulkkipalveluja ja tulkkikeskus jatkaisi Vantaan nettobudjetoituna yksikkönä vielä vuoden.

Vuoden 2006 aikana selvitetään mahdollisuudet organisoida toiminta jollain muulla tavalla, kun hankintalain sisältö on selvillä.

Jo vuoden 2006 aikana kuntien on kuitenkin kilpailutettava tulkkipalvelunsa, joita Vantaan nettobudjetoitu tulkkikeskus tarjoaa. Tarjouskilpailun jälkeen tulkkipalveluista on mahdollista tehdä esimerkiksi laaja-alainen puitesopimus.

Työryhmä:

erityissuunnittelija Liisa Viljanen, Helsinki

erityissuunnittelija Birgitta Rickman, Helsinki

perhe- ja sosiaalipalvelujen johtaja Marja-Leena Remes, Espoo

asukaspalvelujohtaja Katariina Poskiparta, Vantaa

sosiaali- ja terveystoiminnan johtaja Ulla Tikkanen, Kauniainen

Yhteiskäyttöisten palvelujen laatukriteerit

Yhteiskäyttöisten palvelujen laatukriteerien asettamisella pyritään turvaamaan palvelujen yhtäläinen laatutaso ottaen huomioon laatua koskevat yleiset normit. Palveluja ostettaessa huolehditaan laatukriteereiden sisällyttämisestä sopimuksiin.

1.1.11.3.

Yhteiset palvelu- ja laatukriteerit

Hankkeen tavoitteena on laatia ehdotus yhteisistä palvelu- ja laatukriteereistä sekä luoda pelisäännöt niiden noudattamiselle. Työryhmän raportti valmistui 26.5.2005 ja esiteltiin pääkaupunkiseudun neuvottelukunnan kokouksessa 14.6.2005, jossa raportti merkittiin tiedoksi.

Työryhmä esitti, että yhteiskäyttöisten palveluiden laadun kehittämistä edistetään seuraavilla jatkotoimenpiteillä:

- 1 Palvelujen tuotantoprosessien kehittämistä tuetaan kuntien kesken suoritettavilla säännöllisillä ristiinauditoinneilla.
- 2 Laaditaan palvelukokonaisuuksille yhteiset asiakastyytyväisyysindikaattorit.
- 3 Toimialakohtaisissa ryhmissä jatketaan palvelukokonaisuuksien tuoteluokitusten tekoa sekä määritetään kullekin tuotteelle sen loppuominaisuudet.
- 4 Yksittäisen konkreettisen yhteiskäyttökohteen suunnittelun yhteydessä varataan riittävästi aikaa ko. palvelun laatukriteereiden tarkemmalle määrittelylle.

Valmistelun jatkamisesta ei ole päätöksiä. Konkreettisesti jatkotyöskentely etenee osana eri toimintojen seudullista yhteistyötä. Yleinen työskentely ristiinarvioinnin osalta sopisi parhaiten kaupunkien laaturyhmi- en yhteistyön kohteeksi.

Muilta osin on kyse toimintokohtaisesta toiminnan kehittamisestä, joten se on syytä pitää esillä toiminto- ja toimialakohtaisissa yhteistyörakenteissa (esim. päivähoidon osalta päivähoidon tapaamisissa jne.). Asia tulee ajankohtaiseksi, kun on selvillä ensimmäinen yhteiskäyttöinen kohde.

Työryhmä:

johtava suunnittelija Jukka Öberg, Helsinki, puheenjohtaja
erityissuunnittelija Tuija Norlamo-Saramäki, Espoo
kehittämivalmentaja Marita Lehikoinen, Vantaa
kaupunginsihteerin Gun Söderlund, Kauniainen

Palvelujen sähköisen ympäristön kehittäminen

Palvelujen yhteiskäyttö edellyttää tiedon joustavaa ja ajantasaista siirtymistä kaupunkien kesken. Tällöin tarvitaan yhteisiä verkkopalveluja, tietojärjestelmien liittämistä toisiinsa, yhteisten tietojärjestelmien käyttöä tai toisen kaupungin järjestelmien käyttöä.

1.1.11.4.

Sähköisen asioinnin edellyttämä yhteinen tunnistus- ja verkkomaksamispalvelu.

Hankkeen tavoitteena on ollut luoda pääkaupunkiseudulle yhteinen tunnistus- ja maksamispalvelu sähköisten palvelujen käyttöä varten. Käynnistyessään hanke herätti laajaa kiinnostusta muussa julkishallinnossa ja valtionhallinto liittyi hankkeeseen mukaan jo varhaisessa vaiheessa julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunnan ja valtioneuvoston tietoyhteiskuntaohjelman kautta. Tarjouspyyntövaiheessa lisäksi noin 60 kuntaa liittyi tarjouskilpailuun, joka toteutettiin yhteistyössä Helsingin kaupungin hankintakeskuksen ja Hanselin kanssa.

Määrittelyvaiheen jälkeen tunnistus- ja verkkomaksamispalvelusta järjestettiin tarjouskilpailu keväällä 2005. Pääkaupunkiseudulla kaupunkien päätökset liittymisestä palveluun ja palvelun tuottajan valinnasta tehtiin kesän aikana.

Hankkeen laajennettua julkishallinnon yhteishankkeeksi valtioneuvoston tietoyhteiskuntaohjelma on ilmoittanut, että valtio maksaa kunnille palvelusta aiheutuvat kustannukset koko sopimuskaudelta 2006-2008. Samalla valtio ottaa vastuulleen palvelua koskevan sopimuksen. Kolmansille osapuolille maksettavat kustannukset esim. pankkien tunnistamiskustannukset tulee kunkin maksaa itse.

Tilanne:

Palvelu on tunnistamisen osalta käytettävissä vuoden 2006 alussa ja maksamisen osalta maaliskuun 2006 alussa. Muut sopimukseen kuuluvat osat toteutetaan vuoden 2006 aikana. Palvelun toteutumisen seurannasta pääkaupunkiseudun osalta vastaa hankkeen toteuttanut projektiorganisaatio.

Työryhmä:

tietotekniikkapäällikkö Tuomo Karakorpi, Helsinki, puheenjohtaja
tietohallintojohtaja Marke Kaukonen, Espoo
tietotekniikkapäällikkö Tapio Huttunen, Vantaa
taloussihteerä Kaarina Herold, Kauniainen

Työryhmä on asettanut projektiryhmän, jonka vetäjänä on toiminut Anne Lindblad-Ahonen (Vantaa)

Seutuportaali

Seutuportaalin keskeisenä tavoitteena on pääkaupunkiseudun yhteisten palvelujen kokoaminen yhteen verkkopalveluun selkeiksi asiakokonaisuuksiksi, jolloin tiedon löytyminen helpottuu. Muina tavoitteina voidaan mainita:

- pääkaupunkiseudun kaupunkien yhteistyön ja seudullisuuden korostaminen ja konkretisoiminen
- pääkaupunkiseudun yhteisten strategisten päämäärien toteuttaminen ja niistä tiedottaminen kuntalaisille
- ”osallisuuden” korostaminen kuntalaisten näkökulmasta julkishallinnon suuntaan.

Seutuportaalista toteutetaan kolme kieliversiota; suomi, ruotsi ja englanti. Pääsääntöisesti sisällöt vastaavat toisiaan.

Seutuportaalin pääsisältöjä ovat:

- seudulliset palvelut aihealueittain
- palvelujen yhteiskäytön periaatteet
- sähköinen asiointi ja lomakkeet
- PKS:n ja muiden seudun yhteistyöelinten päätökset, hankkeet ja suunnitelmat
- uutiset, omat tiedotteet
- yhteystiedot ja asiointiosoitteet viranomaisille
- palvelut tiedotusvälineille

Seutuportaalin tarkoitus ei ole viedä kävijöitä kuntien omilta verkkopalveluilta, vaan täydentää niitä ja luoda pääkaupunkiseudulle yhteistä, suurkaupungille kuuluvaa imagoa ja ohjata kuntalaisia käyttämään kuntien palveluja entistä tehokkaammin.

Työryhmä nimesi 8.4.2005 projektiryhmän hankkeen toteuttamista varten.

Seutuportaali perustetaan Helsingin kaupungin verkkopalvelujen tekniselle alustalle. Ratkaisu on väliaikainen ja se on voimassa Helsingin sopimuskauden loppuun (31.12.2007 + 2 optiovuotta).

Työryhmän puheenjohtaja on Tuomo Karakorpi (Helsinki).

Työryhmä on perustanut hanketta varten myös projektiryhmän, jonka vetäjänä on Kari Miskala (Helsinki).

Palvelujen hinnoittelun periaatteiden selvittäminen

Pääsääntönä on se, että jos kunnan asukas käyttää toisen kunnan lakisääteisiä palveluja, käyttäjän kotikunta maksaa käytöstä aiheutuvat nettokustannukset.

Palvelujen hinnan tulisi kattaa niiden tuottamisesta aiheutuneet toimintakulut, rahoituskustannukset ja poistot. Kunnat voivat yhteisesti sopia kuinka paljon hinnasta subventoidaan verovaroin. Mikäli päädytään erillaiseen subventioasteeseen, tulee myös päättää siitä millä ehdoilla vieraskuntalainen voi käyttää subventoitua palvelua.

Sisäisellä hinnoittelulla tarkoitetaan sitä yhteisesti hyväksyttyä kustannuksiin perustuvaa hinnoittelua, jolla kaupungit ostavat toisiltaan palveluja. Tarvitaan selkeä sisäisen kustannuslaskennan ohje, jossa tulisi yhteisesti määritellä, mitä tekijöitä huomioidaan hinnoittelulaskelmissa ja mitä ei.

1.1.11.5.

Selvitys yhteiskäyttöisten palvelujen hinnoittelusta

Työryhmä tehtävänä oli selvittää, miten palveluiden kustannukset ja niiden pohjalta tehtävä hinnoittelu muodostuvat. Toisena tehtävänä oli selvittää hallintokuntien asiassa tarvitsema koulutus.

Selvitystä varten asetetulla työryhmällä oli käytettävissään mm. hallintotieteen tohtori Pekka Valkaman tutkimus ”Palvelujen yhteiskäytön toimeenpanon periaatteet” (Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisuja 2005: 31).

Tilanne:

Neuvottelukunta päätti lähettää palvelujen yhteiset hinnoitteluperusteet kuntien toimialajohdolle tiedoksi ja huomioitavaksi kokouksessaan 13.9.2005.

Työryhmä:

talousarviopäällikkö Lauri A. Manninen, Helsinki, puheenjohtaja
erikoistutkija Heikki Helin, Helsinki
suunnittelusihteeri Irmelin Lundström, Espoo
talousarviopäällikkö Olli Aho, Vantaa
taloussihteeri Kaarina Herold, Kauniainen

Selvityksen tekijä:

Tampereen yliopisto, Pekka Valkama

Kilpailuttamisen ja yhteisen hankinnan pelisääntöjen ja toimintatavan kehittäminen

Kaupunkien yhteistoiminnalla kilpailuttamisessa ja hankintatoimessa pyritään aikaansaamaan kustannussäästöjä.

1.1.11.6. Hankintoja koskevat yhteiset pelisäännöt

Pääkaupunkiseudun kunnille luodaan hankintoja koskevat yhteiset pelisäännöt. Kilpailuttaminen voi kohdistua sekä tavarahankintoihin että palvelujen tuottamiseen.

Tilanne:

Hanketyöryhmän muistio mahdollisuuksista pääkaupunkiseudun kuntien yhteisen kilpailuttamisyksikön perustamiseen tulee neuvottelukunnan käsittelyyn joulukuussa 2005.

Työryhmä:

organisaatiopäällikkö Vesa Paavola, Helsinki
hankintajohtaja Veijo Uotinen, Helsinki
strategisen hankinnan johtaja Raili Hilakari, Espoo
materiaalijohtaja Hanna Ormio, Vantaa
kaupunginlakimies Jenny Koivisto, Kauniainen
sihteeri Tuire Gröndahl, Vantaa

Palvelusopimukset

Pääkaupunkiseudun kunnat voivat sopia yhtenäisestä käytännöstä tilanteissa, joissa kokonaisuuden kannalta on järkevää tuottaa palveluja toisen kunnan käyttöön sovittua korvausta vastaan. Palvelut tuottava hallintokunta saa tuloja vastaavan menojen ylitysoikeuden toisen kunnan kanssa tehdyn sopimuksen perusteella. Nettobudjetoidussa yksikössä tätä menojen lisäämisestä aiheutuvaa ongelmaa ei synny koska vain toimintakate on sitova.

Tavoitteena on luoda yhteiset menettelytavat kaupunkien välillä tapahtuvaa palvelujen myyntiä ja ostoa varten.

1.1.11.7. Selvitys kuntien yhteistoimintamuotojen oikeudellisista edellytyksistä ja mallisopimus

Annettu selvitystyö valmistui 31.5.2005. Hankkeen loppuraportin perusteella ovat PKS-kaupungit ovat tehneet kauppa- ja teollisuusministeriölle esityksen hankintalain muuttamisesta. Eila Ratasvuori ja Leena Karjalainen ovat neuvotelleet ministeriön hallitusneuvoksen kanssa asiasta. Esitys on EU:n komissiossa lausunnolla, joka saataneen ensi keväänä.

Saatujen tietojen perusteella on ilmeistä, että PKS-kaupunkien tulisi varmistaa yhteistyön toteuttamismahdollisuudet tekemällä vielä esitys sisäasiainministeriölle kuntalain muuttamisesta muiden vireillä olevien uudistusten yhteydessä siten, että kuntalaissa tehdään mahdolliseksi nykyistä kevyempi kuntien yhteistyömalli.

Tilanne:

PKS-neuvottelukunnan käsittely 13.12.2005.

Työryhmä:

kaupunginlakimies Eila Ratasvuori, Helsinki, puheenjohtaja

kaupunginlakimies Leena Karjalainen, Espoo

lakimies Mervi Kuittinen, Vantaa

kaupunginlakimies Jenny Koivisto, Kauniainen

Yhteinen väestöennuste

Palvelujen yhteiskäytön tarpeiden kartoitus edellyttää yhteisesti tuotettua alueellista väestö- ja ikärakenne-ennustetta, jonka perusteella palvelujen yhteiskäytön laajuus voidaan arvioida. Ennuste koskee erityisesti raja-alueita.

1.1.11.8.

Raja-alueita koskeva yhteinen väestö- ja ikärakenne-ennuste

Helsingin, Espoon ja Vantaan omista alueittaisista väestöennusteista on koostettu raja-alueita koskeva yhteinen väestö- ja ikärakenne-ennuste. Ennuste laadittiin niille alueille, joilla yhteisten palvelujen käyttöä ja suunnittelua voidaan harkita.

Työryhmä raportoi kaupunginjohtajien kokoukselle kesäkuussa tulokset, joissa raja-alueiden väestökehitystä kuvattiin taulukoilla, kaavioilla ja karttaesityksillä. Selvityksessä esiin tulleet merkittävät väestönmuutoskohteet esiteltiin tarkemmin.

Kesäkuussa tehty päivitys uusimmilla ennusteilla osoitti, että useilla raja-alueilla suunnittelutilanne on melko keskeneräinen päätellen siitä, kuinka paljon eri vuosina laaditut ennusteet poikkeavat toisistaan. PKS-ennustejulkaisun laatimiseen ei ole ryhdytty eikä hankkeen jatkosta vuonna 2006 ole tässä vaiheessa suunnitelmia.

Tilanne:

Työryhmä raportoi tulokset kesäkuussa 2005 PKS-kaupunginjohtajien kokouksessa. Tuloksia on voitu hyödyntää maankäytön ja asuntopolitiikan strategiahankkeessa.

Työryhmä:
 yliaktuaari Pekka Vuori, Helsinki
 tutkimuspäällikkö Teuvo Savikko, Espoo
 tietopalvelupäällikkö Hannu Kyttälä, Vantaa
tietohuoltopäällikkö Leila Lankinen, Helsinki
tutkija Teija Jokiranta, Espoo
erikoistutkija Juhani Riihelä, Vantaa

Palvelujen yhteiskäytöstä viestittäminen

Kaikista yhteiskäytön piiriin kuuluvista palveluista tiedotetaan kuntalaisille. Tämä koskee mm. palvelujen saatavuutta, aukioloaikoja ja vuorot-
 telua palvelujen tuottamisessa

1.1.11.9

Yhteinen viestintäsuunnitelma

PKS-kaupunkien tiedottajat ovat kokoontuneet säännöllisesti PKS-yhteistyön viestinnän suunnittelun ja linjausten osalta. Neuvottelukunnan kokoustiedottamisen linjoista on sovittu yhteisesti, ja kunkin kokouksen tiedottamisesta on huolehtinut aina kokouksen isäntäkaupungin tiedottaja.

Kokoustiedotteet ja muut neuvottelukunnan asiakirjat on julkaistu eri kaupunkien omilla PKS-neuvottelukunnan verkkosivuilla. Lähtökohtana on ollut se, että kaupunkien normaalin viestintäkäytännön mukaisesti neuvottelukunnan esityslistat julkistetaan verkossa liitteineen samanaikaisesti kokouskutsun kanssa, ja kokousten päätöksistä tiedotetaan välittömästi kunkin kokouksen jälkeen. Lisäksi verkkosivuille on koottu muutakin PKS-yhteistyöhön liittyvää aineistoa.

Vuonna 2006 käynnistyvä seutuportaali mahdollistaa neuvottelukunnan asiakirja- ja päätöksentekosivuston kokoamisen yhteen paikkaan, jossa sitä pystytään päivittämään kustakin kaupungista käsin.

PKS-kaupunkien verkkotiedottajat ovat kehittäneet ja suunnitelleet yhteistyössä käynnistyvän seutuportaalin viestinnällistä ulkoasua, sisältöä ja päivitysprosesseja. Helsingin kaupungin verkkotoimituksessa työskentelee 1.12. lähtien määräaikainen projektityöntekijä, jonka tehtävänä on seutuportaalin viestinnällisen sisällön kehittäminen sekä sopiminen seutuportaalin sisältöjen linkittämisestä kunkin kaupungin omiin palvelusivustoihin.

Tilanne:

Yhteispalvelujen osalta tiedotetaan tarvittavien päätösten tultua tehdyiksi.

Työryhmä:
 tiedotuspäällikkö Eero Waronen, Helsinki, puheenjohtaja
 viestintäjohtaja Pekka Poutanen, Espoo
 viestintäjohtaja Kai Ovaskainen, Vantaa
 tiedotussihteeri Markus Jahnsson, Kauniainen

1.1.12.

Yhteistyö ruotsinkielisissä palveluissa

1.1.12.1.

Selvitys ruotsinkielisten palvelujen kehittämishankkeista

Kaupungit jatkavat kielilain täytäntöönpanoa yhteistyössä. Tarkoitus on luoda suositusmalleja pääkaupunkiseudun kaupungeille yhdessä Suomen Kuntaliiton, Sydkustens landskapsförbundin ja tutkimusta edustavien eri tahojen kanssa ruotsinkielisten palveluiden organisoimiseksi ja laadun parantamiseksi.

Syksyllä 2005 on valmisteltu konkreettinen projektisuunnitelma vuodelle 2006 ja hankittu rahoitusta sekä etsitty yhteistyökumppaneita. Kirkkonummi ja Siuntio on pyydetty mukaan projektiin.

Tavoitteena on mm. luoda itsearviointimenetelmä, jota voitaisiin käyttää kunnallisella sektorilla eri työpaikoissa. Projektin etenemisestä raportoidaan kaupunginjohtajille sekä sivistystoimenjohtajille.

Työryhmä:
 sivistystoimen johtaja Kristina Wikberg, Espoo, puheenjohtaja
ruotsinkielisen toiminnan johtaja Christel von Martens, Suomen kunta-
liitto, varapuheenjohtaja
johtaja Carita Lundin, Sydkustens landskapsförbund
Helsingin kaupungin edustaja
Vantaan kaupungin edustaja
Kauniaisten edustaja
tutkija Kjell Herberts, Åbo Akademi

1.1.13. Yhteistyö kuluttajaneuvonnassa

1.1.13.1. Selvitys yhteistyömahdollisuuksista kuluttajaneuvonnan palveluissa

Hankkeen taustana on Espoon selvitys kuluttajaneuvonnan nykytilasta ja kehittämissuunnitelmista, joka valmistui helmikuussa 2005. Espoon selvityksessä ehdotetaan kuluttajaneuvonnan järjestämistä selvitettäväksi pääkaupunkiseudun yhteisenä hankkeena.

Toukokuussa Espoo otti selvitysmiehen pohtimaan sitä, miten kuluttajaneuvontaa järjestettäisiin pääkaupunkiseudun kuntien yhteistyönä. Selvityksessä tuli kartoittaa pääkaupunkiseudun kuluttajaneuvonnan nykytila ja hahmottaa yhteisen kuluttajaneuvonnan erilaisia järjestämistä vaihtoehtoja. Tavoitteeksi asetettiin kuluttajaneuvonnan riittävän palvelun ja laadun turvaaminen pääkaupunkiseudulla. Selvitystyön tekijäksi valittiin varatuomari Erik Mickwitz, joka on toiminut kuluttajaviraston ylijohtajana ja kuluttaja-asiamiehenä.

Selvitys valmistui 28.10.2005. Selvityksessä esitetään yhdistettäväksi pääkaupunkiseudun kunnallinen kuluttajaneuvontaa vuoden 2006 alusta. Viimeistään vuoden 2007 alusta kuluttajaneuvonnan tulisi toimia yhteisissä tiloissa. Samoin viimeistään vuoden 2007 alusta perustettaisiin kuntayhtymä hoitamaan pääkaupunkiseudun kuluttajaneuvontaa.

Järjestelyyn osallistuvien kuntien mahdollisuus valvoa kuluttajaneuvonnan toimivuutta ja tasapuolisuutta varmistettaisiin siten, että kunnat valitsevat johtokunnan, johon kuuluu yksi edustaja jokaisesta osakkuuskunnasta. Yhteisen kuluttajaneuvonnan toiminta tapahtuisi omakustannuspohjalta ja kustannusten jakoperusteena olisi kuntien asukasmäärä. Selvitys on toimitettu asianosaisten, pääkaupunkiseudun kuntien sekä pääkaupunkiseudun neuvottelukunnan tietoon.

Kuluttajaneuvontaa on myös esitetty valtiollistettavaksi. Tämä on saanut kannatusta pääkaupunkiseudun kaupungeissa. Päätökset kuluttajaneuvonnan mahdollisesta valtiollistamisesta on tehtävä vuonna 2006. Jos tähän ei päädytä, kuluttajaneuvonnan yhdistäminen pääkaupunkiseudulla vaatii erillistä organisoimista ja toimeenpanoa.

Tilanne:

Tämä PKS-neuvottelukunnan tehtäväksianto ja sitä kautta projekti on päättynyt vuoden 2005 aikana.

Vastuuhenkilö:

sivistystoimenjohtaja Kristina Wikberg, Espoo

1.2. Yhteisten palveluorganisaatioiden ohjaus

1.2.1. HUS-yhteistyö

Tavoitteet:

HUSin hallinnossa ja toimintatavassa on näkynyt konsernijohtamisen puute. Yhtymähallinto työskentelee voittopuolisesti pääkaupunkiseudun sairaaloiden asioiden parissa ja sairaanhoitopiiriin kuuluvat muut sairaanhoitoalueet toimivat pitkälti itsenäisesti omana alueenaan. Sairaanhoitopiiriä ei kehitetä kokonaisuutena. Tämä on näkynyt päällekkäisyyksinä mm. päivystysten ja selektiivisen hoidon kohdalla. Perussopimuksen mukaan sairaanhoitopiiri on jaettu Helsingin seudun yliopistollisen keskussairaalan toimialueeseen sekä Hyvinkään, Lohjan, Länsi-Uudenmaan ja Porvoon sairaanhoitoalueisiin. Helsingin seudun yliopistollisen keskussairaalan toimialueen lautakuntana toimii HUSin hallitus. Tämän lisäksi tehtäviä on jaettu Helsingin, Jorvin ja Peijaksen johtokunnille. Tämä on osaltaan vaikuttanut siihen, ettei pääkaupunkiseudun sairaanhoitolaitoksia ole alueellisesti hyödynnetty toiminnallisesti eikä taloudellisesti täysimääräisesti.

Kaupungit osallistuvat HUSin strategiseen kehittämiseen, jotta palvelutuotannolle luodaan mahdollisimman hyvät edellytykset myös pitkällä aikavälillä.

1.2.1.1., 1.2.1.2. ja 1.2.1.3.

Yhteinen lautakunta pääkaupunkiseudun sairaaloille; HUSin palveluverkkoselvitys ja arvio parhaasta palvelu- ja tuotantorakenteesta sekä kuntien omistajaohjauksen kehittäminen

Pääkaupunkiseudun neuvottelukunta asetti 1.6.2004 seudun kaupunkien edustajista apulaiskaupunginjohtaja- ja toimialajohtaja -joh-toisen työryhmän laatimaan esityksen HUS:in hallinnon kehittämiseksi, ja nimesi työryhmän puheenjohtajaksi Helsingin sosiaali- ja terveystoin-ta johtavan apulaiskaupunginjohtajan.

Neuvottelukunta hyväksyi omalta osaltaan 24.8.2004 linjaukset Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiriin hallinnon kehittämiseksi. Samalla neuvottelukunta kutsui valmistelutyöryhmään mukaan Keravan ja Kirkkonummen edustajat.

Neuvottelukunnassa on hyväksytty näkemys yhteisen lautakunnan muodostamisesta pääkaupunkiseudun sairaaloille.

Erinäisten vaiheiden jälkeen HUSin perussopimusta on nyt muutettu niin, että 1.1.2006 alkaen myös HYKS-sairaanhoidoaluetta (joka käsittää Espoon, Helsingin, Kauniaisten, Keravan, Kirkkonummen ja Vantaan) varten on oma lautakunta. Samalla on kumottu Helsingin, Jorvin ja Peijaksen johtokuntia koskevat säännökset.

HUSin yhtymähallitus on tähän saakka toiminut paitsi koko kuntayhtymän hallituksena, myös Helsingin seudun yliopistollisen keskussairaalan lautakuntana. HUSin hallinnossa näitä tehtäviä ei ole eriytetty toisistaan.

Perussopimusmuutoksen keskeisin asia on HUSin yhtymähallinnon ja pääkaupunkiseudun sairaaloiden hallinnon eriyttäminen toisistaan muodostamalla päätösvaltaa käyttävä lautakunta HUSin pääkaupunkiseudun sairaalatoimintaa varten. Tämä mahdollistaa HUSin yhtymähallinnon tehtävien ja roolin terästyksen koko yhtymän johtajana. Erillisen lautakunnan johtama pääkaupunkiseudun sairaaloiden toiminta järjestetään samalle pohjalle kuin muidenkin HUSin sairaanhoidoalueiden toiminta.

Tilanne:

1.2.1.1.

HYKS-sairaanhoidoalueen lautakunnan asettamista valmistellaan. HUSiin on perustettu sairaanhoidoalueen johtajan virka, jonka täyttämisen on meneillään.

1.2.1.2.

Hankkeesta käyty neuvotteluja ja se on suunnitteilla. Hanke liittyy kohdan 1.2.1.1. etenemiseen.

1.2.1.3.

Omistajaohjauksen kehittämistä koskevat toimenpiteet valmistellaan toimialajohtajien kesken, kun kohdan 1.2.1.1. toimenpiteet etenevät.

Työryhmä:

apulaiskaupunginjohtaja Paula Kokkonen, Helsinki, puheenjohtaja
perusturvajohtaja Juha Metso, Espoo
va apulaiskaupunginjohtaja Risto Ihalainen, Vantaa
kaupunginjohtaja Rolf Paqvalin, Kerava
kaupunginjohtaja Torsten Widén, Kauniainen
kunnanjohtaja Tarmo Aarnio, Kirkkonummi
toimitusjohtaja Matti Toivola, Helsinki

2 PÄÄKAUPUNKISEUDUN KILPAILUKYVYN PARANTAMINEN

2.1 Innovaatiostrategia

2.1.1. Innovaatiostrategian toteuttaminen

Culminatum Oy on tehnyt ehdotuksen vuoden 2005 alussa seudun innovaatiostrategiaksi ja siihen liittyväksi toimintaohjelmaksi ”Yhdessä huipulle – Helsingin seudun innovaatiostrategia”. Sen 26 toimenpideehdotuksen pohjalta on käynnissä jatkovalmistelu yhtiön hallituksen ja viiteryhmiä yhteistyönä.

Culminatum Ltd Oy jatkaa innovaatiostrategian toteutuksen koordinoimista ja aloittaa strategian päivityksen valmistelun vuonna 2006. Culminatumin hallitus seuraa ja johtaa koordinoimista.

Kaupunkien tulee varautua innovaatiostrategian ja siihen liittyvien toimenpiteiden toteutuksen aiheuttamiin kustannuksiin valmistellessaan vuoden 2007 talousarvioita. Culminatum tarjoutuu auttamaan kaupunkia kustannusten ennakoimista.

Vastuuhenkilö: varatoimitusjohtaja Tatu Laurila, Culminatum Ltd Oy

Tilanne: Ks. liite¹ - Katsaus innovaatiostrategian toimenpiteiden toteutumiseen

2.2. Seudullinen elinkeinopolitiikka

2.2.1. Yhteiset elinkeinopolitiikan linjaukset

Tavoitteet:

Pääkaupunkiseudulle laaditaan yhteinen elinkeinopolitiikka seudun kilpailukyvyn parantamiseksi. Elinkeinopolitiikka kytkeytyy myös innovaatiostrategian toimenpanoon, kansainvälinen elinkeinomarkkinoinnin toteuttamiseen sekä yhteiseen työvoimapolitiikkaan ja edellyttää näitä varten perustettujen eri työryhmien yhteistyötä.

Tilanne:

Työryhmän esitys on valmistunut. Se tuodaan PKS-neuvottelukunnan käsittelyyn 13.12.2005.

Työryhmä:

yrittäjäpalvelujohtaja Leea Markkula-Heilamo, Vantaa, puheenjohtaja
elinkeinojohtaja Kari Ruoho, Espoo
elinkeinopäällikkö Nyrki Tuominen, Helsinki
johtaja Jukka Peltomäki, Uudenmaan liitto
kehittyvien alueiden viestintäpäällikkö Sirkka Mäkeläinen, Helsinki,
ryhmän koordinaattorina

2.3.

Kansainvälinen elinkeinomarkkinointi

2.3.1.

Elinkeinomarkkinoinnin organisaation perustaminen

Tavoitteet:

Helsingin, Espoon ja Vantaan kaupungit sekä Uudenmaanliitto ja Culminatum ovat osana pääkaupunkiseudun visio- ja strategiatyötä ja siihen liittyvää kilpailukyvyä parantamista selvittäneet kansainvälisen elinkeinomarkkinoinnin periaatteita, rakennetta, volyyymiä ja partnereita.

Tavoitteena on yhteisen elinkeinomarkkinointiyksikön luominen ja valtion panostusten lisääminen seudun markkinointiin. Strategiassa tulee myös ottaa huomioon yhteistyö valtion globalisaatiostrategian ja viennedistämistoimenpiteiden kanssa.

Tilanne:

Työryhmän ehdotus on valmistunut. Se tuodaan PKS-neuvottelukunnan käsittelyyn 13.12.2005

Työryhmä

*elinkeinopäällikkö Nyrki Tuominen, Helsinki, puheenjohtaja
rahoitusjohtaja Tapio Korhonen, Helsinki
tiedotuspäällikkö Eero Waronen, Helsinki
hallintokeskuksen johtaja Helena Elkala, Espoo
elinkeinojohtaja Kari Ruoho, Espoo
yrittäjäpalvelujohtaja Leea Markkula-Heilamo, Vantaa
viestintäjohtaja Kai Ovaskainen, Vantaa
johtaja Jukka Peltomäki, Uudenmaan liitto
kehittyvien alueiden viestintäpäällikkö Sirkka Mäkeläinen, Helsinki, sihteeri
toimitusjohtaja Eero Holstila, Culminatum Ltd Oy, pysyvä asiantuntija*

2.4

Osaavan työvoiman saatavuus ja maahanmuuttopolitiikka

2.4.1.

Yhteinen henkilöstöstrategia

Tavoitteet:

Jatketaan vuonna 2004 käynnistyneen yhteisen henkilöstöstrategian laadintaa tavoitteena tulevaisuuden ja henkilöstövoimavarojen ennakointi, osaamisen turvaaminen ja henkilöstön saatavuus. Espoon, Helsingin ja Vantaan kaupunkien henkilöstöstrategiatyötä kehitetään seudullisena yhteistyönä. Kunkin kaupungin omassa henkilöstöstrategiatyössä otetaan huomioon myös tämä seudullinen näkökulma. Kauniainen on mukana hankkeeseen liittyvässä verkostoyhteistyössä.

Hankkeessa rakennetaan seudullinen yhteistyömalli ja yhteiset henkilöstöstrategiset linjaukset, jotta voitaisiin varmistaa henkilöstön saatavuus myös tulevaisuudessa. Tämän vuoksi kehittämisen yksi keskeinen ulottuvuus on ennakointi, jonka avulla tulevat osaamishaasteet tarkentuvat.

Kaupunkikohtaisesti kehitetään menetelmiä, joiden avulla pystytään aikaisempaa paremmin luomaan henkilöstöstrategialla lisäarvoa palvelutoiminnan tuloksellisuudelle. Tavoitteena on saada strategiat elämään arjessa ja saada palautetta niiden toimivuudesta. Kaikilla kaupungeilla on hankkeessa mukana kokeiluyksiköitä.

Hanke on samalla oppimisprosessi, jossa hyödynnetään korkeakoulujen tutkimustietoa, kunnallisten palvelujen tuloksellisuusarvioinnin tutkimus- ja kehittämisohjelman tuloksia sekä yhteisten verkostojen työtä.

2.4.1.1.

Seudullinen yhteistyömalli ja seudulliset henkilöstöstrategiset linjaukset

Toimintaympäristöanalyysi

Yhteistyö toimintaympäristöanalyysin aineiston keruussa ja johtopäätösten keruussa osoittautui erittäin hyödylliseksi. Jakamalla aineistojen keruu eri kaupunkien vastuulle, saatiin aikaan enemmän ja aikaisempaa parempaa.

Henkilöstövoimavaran johtamiseen vaikuttavat keskeisesti seuraavat toimintaympäristömuutokset:

Pääkaupunkiseudun väestö kasvaa ja myös palvelutarve kasvaa. Työikäisen väestön määrä vähenee, kun työhön tulevien ikäluokkien koko pienenee ja suuret ikäluokat siirtyvät eläkkeelle.

Yli kolmannes nykyisestä henkilöstöstä saavuttaa eläkeiän vuoteen 2015 mennessä.

Työpaikkamäärän voimakkaan kasvun jatkumista tulee ennustejaksolla 2000-2015 rajoittamaan työvoiman saatavuus.

Ammattirakenne muuttuu: palvelu- ja hoitotyö ovat kasvavia aloja, toimistoala supistuu teknologisen kehityksen ja automaation edetessä. Asiantuntijatyö, hallinto- ja johtotehtävät ovat kasvussa. Korkeaa koulutusta edellyttävien työpaikkojen osuus nousee.

Poistumaa korvaava työvoiman tarve puolestaan painottuu enemmän ns. suorittavan tason tehtäviin. Koulutuksen aloituspaikkojen määrä ja kohdentuminen tulee muodostumaan ongelmalliseksi. Valtion koulutuspolitiikka ei luo pääkaupunkiseudun tarpeisiin riittävästi aloituspaikkoja, eivätkä ne kohdennu oikein työvoiman saatavuuden kannalta. Poistuman kohdentuessa suuresti ns. suorittavaa työtä tekeviin, tulevassa uuden työvoiman kokonaistarpeessa korkeakoulutuksen saaneen työvoiman tarve korostuu vähemmän, kuin mitä ammattirakenteen muutoksista voisi päätellä.

Keskeisiksi kehittämiskohteiksi on toimintaympäristöanalyysin perusteella valittu seuraavat henkilöstöstrategian osa-alueet:

Osaamisen kehittäminen: "osaava, uudistumiskykyinen ja työstään innostunut pääkaupunkiseudun henkilöstö"

Jatkuva oppiminen koulutuspolkujen avulla

Tavoitteena on turvata henkilöstön jatkuva oppiminen yhteisen suunnittelun ja koulutuksen hankinnan ja järjestämisen avulla. Osa-alue on niin laaja, että sen kehittäminen vie useita vuosia. Ensi vaiheessa on tarkoitus luoda malli, jossa osaamistarpeiden perusteella on luotu koulutuspolut täydennys- ja jatkokoulutusta varten perehdytyksestä erityisosaamiseen asti. Ensimmäinen kaupunkien yhteinen suunnitelma rakennetaan vanhustenpalveluihin, jossa palvelutarve ja osaamishaasteet kasvavat nopeasti ja jossa työvoiman saatavuus nopeimmin heikenee.

Koulutuksen järjestäminen organisoidaan yhteistyössä joko sopimalla koulutuksen työnjaosta kaupunkien kesken tai organisoimalla yhteinen kilpailutus ja hankinta.

Koulutuksessa tullaan hyödyntämään alueen osaamisverkostoja sekä luomaan mahdollisuuksia seudulliseen tehtävävaihtoon koulutusten yhteydessä.

Mallia on tarkoitus kehittää siten, että sitä voidaan soveltaa yleisem-
minkin seudulliseen yhteiseen koulutukseen. Malli tuo sekä laadullista
hyötyä osaamisen kehittämiseen että kustannussäästöjä koulutuksen-
hankintaan.

Osaavan työvoiman turvaaminen ja hankinta

Pääkaupunkiseudun työvoimatarvetta vastaavat koulutuksen aloi- tuspaikat

Kaupunkityönantajat ovat suurimpia työnantajia kaupunkiensa alueella.
Kaupunkien henkilöstörakenteet painottuvat vanhempiin ikäluokkiin.
Vuosikymmenen lopulla on odotettavissa, että vanhuuseläkkeelle siir-
tyvien määrät kasvavat nopeasti. On tärkeää varautua siihen, että pää-
kaupunkiseudun kaupunkien järjestämät palvelut voidaan tulevaisuu-
dessakin tuottaa. Tämä edellyttää, että työmarkkinoilla on riittävästi te-
kijöitä, joilla on osaamista kunta-alalla tarvittavista ammateista. Kunta-
alan ammatteihin valmistavaa koulutustarjontaa tulee suunnata pää-
kaupunkiseudulle.

Tarkoitus on kartoittaa tietopohja niistä palveluammateista, joihin kau-
pungit erityisesti tarvitsevat tulevaisuudessa lisää osaajia sekä etsiä
kanavat ja uudet toiminta- ja yhteistyömuodot mm. oppilaitosten kans-
sa, joilla koulutusta voidaan kohdentaa pääkaupunkiseudulle myös
kuntatyön tarpeeseen.

Seudullinen vetovoimainen työnantajakuva

Tavoitteena on pääkaupunkiseudun kaupunkien yhteinen, osaavan
työvoiman hankintaa tukevan työnantajakuvan kehittäminen. Yhteiset
kilpailutekijät määritellään sekä suunnitellaan ja toteutetaan niitä tuke-
vat markkinointitoimenpiteet.

Toimiva yhteinen tilapäisen henkilöstön rekrytointi

Tavoitteena on turvata tilapäisen henkilöstön saatavuus. Useissa pal-
veluissa mm. päivähoito, opetus, vanhustenhoito on tilapäinen henki-
löstö välttämätöntä paikkaamaan vakituisen henkilöstön työtä, kun
henkilöstö on sairauden, sairaan lapsen hoidon yms. takia poissa töistä
äkillisesti. Tilapäisen henkilöstön saatavuus on eräissä palvelutoimin-
noissa jo nyt vaikeaa ja vaatii tehostettuja toimenpiteitä. Tilapäisen
henkilöstön vuokrausta ja välitystä varten on perustettu yhteinen yhtiö,
Seure Henkilöstöpalvelut Oy, joten hyvät mahdollisuudet ovat yhteis-
seen kehittämiseen.

Yhteinen suunnittelu ja yhteiset toimenpiteet turvaavat palvelujen toimi-
vuuden, luovat hyviä henkilöstöpolitiikan käytäntöjä ja tuovat kustan-
nussäästöjä henkilöstömenoihin.

Jokaiselle kehittämiskohteelle on asetettu seudullinen työryhmä.

Kaupunkikohtainen kehittäminen:

Kaupunkien henkilöstöstrategian kehittämishankkeen alkukartoitus

KTK Marja Vento on kerännyt ja analysoinut alkukartoitusaineiston. Professori Sinikka Vanhala Helsingin kauppakorkeakoulun Markkinoinnin ja johtamisen laitokselta on ohjannut tutkimusta. Tutkimus perustui kaupunkien strategioita ja henkilöstöasioita koskeviin kirjallisiin ja sähköisiin materiaaleihin, eri tasolla toimivien henkilöstövastaavien haastatteluihin ja Kunta 10 -aineiston (Espoo, Vantaa) analysointiin sekä erilliseen kyselyaineistoon (Helsinki).

Raportin keskeisenä johtopäätöksenä on, että henkilöstöä pidetään kaupungeissa kiistatta tärkeänä voimavarana, josta on pidettävä huolta. Käytännössä kuitenkin palvelujen tuottaminen ja tulostavoitteiden saavuttaminen menevät henkilöstöstrategian tavoitteiden edelle. Henkilöstöstrategian käsittelyyn saattaa jäädä johtoryhmien kokouksissa hyvin vähän aikaa, jolloin sen sisältöön ei ehditä paneutua riittävän syvällisesti. Tästä johtuen on selvää, että henkilöstöstrategia ei ole strategiana kovin tuttu työpaikkatasolla, koska sanoma strategiasta ja sen sisällöstä välittyy heikosti lähiesimiehelle, jonka pitäisi käydä strategian sisältö yhdessä alaistensa kanssa läpi. Johdon sitoutumisella ja esimerkillä läpi organisaation on siis ratkaiseva vaikutus henkilöstöstrategian läpimenoon työpaikkatasolle asti.

Henkilöstöstrategian tavoitteiden konkreettisuus auttaa niihin sitoutumista. Sovitut tavoitteet on tärkeää käydä yhdessä henkilöstön kanssa läpi ja määritellä yhdessä, mitä tavoite juuri omassa työyksikössä merkitsee. Sinänsä sanaa "strategia" ei tarvitse korostaa.

Hyvällä esimiestyöllä on suuri merkitys henkilöstön hyvinvoinnille, työssä viihtymiselle ja työpaikkojen ilmapiirille. Nämä vaikuttavat puolestaan saavutettuihin tuloksiin ja palvelutasoon.

Strategiaketjut ja strategioiden jalkauttaminen

Kaikilla kaupungeilla on suuret haasteet saada strategiaprosessi sellaiseksi, että henkilöstöstrategia tuo lisäarvoa palvelustrategialle. Tärkeää on, että strategia osataan jalkauttaa palvelutoiminnassa käytännön toimenpiteiksi ja palvelutoiminnasta saadaan impulsseja, jotta henkilöstöstrategiat palvelevat toimintaa. Strategiaketjujen hahmottaminen ja vertailu oli hyödyksi, varsinkin, kun ketjut olivat hyvin erilaisia eri kaupungeissa. Suunnittelussa hyödynnettiin eri kaupunkien parhaita malleja.

Hankkeen aikana kuvattiin ja kehitettiin kaupunkien sisäistä henkilöstöstrategiaketjua osana kaupunkistrategiaa.

Uudistumiskyvyn mittaus

Case -yksiköissä on kokeiltu uudistumiskykymittausta. Käytetty organisaation kehittämis- ja mittaustyökalu tuottaa tunnuslukuja, joiden avulla on mahdollista seurata organisaation kehitystä. Pääindeksit kuvaavat organisaation uudistumiskykyä, strategista kyvykkyyttä ja muutosvoimaa.

Mittauksen tulokset ilmoittavat organisaation toimintatavan ja valitun strategiatyyppin yhteen sopivuuden, eli toteuttaako organisaatio aiottua strategiaa käytännössä. Lisäksi ne tuovat näkyviin johdon ja henkilöstön toiminta- ja näkemyserot, näyttävät ristiriidat yrityksen toimintatapojen ja strategian välillä sekä antavat suuntaa strategialähtöisille kehittämistoimille.

Uudistumiskykymittaus on ollut palveluyksiköille vaativa työ. Työpajakeskustelu on kuitenkin selkiyttänyt asioita ja antanut pohjaa yksiköiden kehittämissuunnitelmien rakentamiseen. Mittauksessa on näkyvissä se, että strategisessa ketjussa on katkoksia. Tältä osin strategiaprosessia tullaan kehittämään.

Case -yksiköt laativat mittauksen sekä alkukartoituksen tuloksien perusteella kehittämissuunnitelmat, joita asiantuntijat ovat kommentoineet. Tarkennuttujen suunnitelmien toteutus on käynnissä kaikissa case -yksiköissä.

Ohjausryhmä:

hallintokeskuksen johtaja Helena Elkala, Espoo, puheenjohtaja
 henkilöstöjohtaja Hannu Tulensalo, Helsinki
 kaupunginsihteerin Anja Vallittu, Helsinki
 kehittämisspäällikkö Kirsti Varpula, Vantaa
 henkilöstöjohtaja Päivikki Helske, Espoo
 henkilöstöjohtaja Kirsi-Marja Lievonen, Vantaa

Järjestöjen edustajat:

pääluottamusmies Marko Heikkinen (Jyty, Vantaa),
 yhteyspäällikkö Eska Lahtinen (KTN, Helsinki),
 pääluottamusmies Hilikka Ropponen (JUKO, Helsinki),
 sovellusasiantuntija Anneli Laaksonen (KTV, Espoo),
 Eila Tulkki (TNJ, Vantaa)

Hankeryhmä:

henkilöstöjohtaja Kirsi-Marja Lievonen, Vantaa, puheenjohtaja
 henkilöstöjohtaja Päivikki Helske, Espoo
 henkilöstöjohtaja Hannu Tulensalo, Helsinki

työmarkkinapäällikkö Pia Viskarinen, Vantaa
 kyvykkyyksien johtaja Eira Mononen, Espoo
 osastopäällikkö Raija Peltonen, Helsinki
 osastopäällikkö Mirja Heiskari, Helsinki
 henkilöstön kehittämisen asiantuntija Terttu Pakarinen, Kunnallinen
 työmarkkinalaitos

järjestöjen edustajat:
 puheenjohtaja Anneli Kaplas (Jyty, Helsinki),
 pääluottamusmies Ursula Andersson (KTN, Espoo),
 lehtori Marjatta Vasara (JUKO, Vantaa),
 erikoiskirjastovirkailija Marjasirkka Paaso (KTV, Helsinki),
 Marjukka Kanerva (TNJ, Espoo)

hankekoordinaattori:
 Raili Nederström, KEHRÄ-kehittämispalvelut

Tilanne:
Seudullisen prosessin kehittämissuunnitelma, malli valmis vuoden
 2005 lopussa. Mallin testaus v. 2006.
 Sisältöalueiden seudulliset työryhmät jatkavat työtä. Raportointiajan-
 kohta maaliskuu 2006.

Kaupunkikohtainen strategiaproessi, työ käynnissä. Haasteena
 löytää tehokkaat keinot työpaikkatason tiedon välittymiselle ylöspäin
 prosessissa, keinot innovatiivisuuden ja uudistumiskyvyn tukemiselle ja
 levittämiseksi. Tätä tukee Lappeenrannan teknillisen yliopiston tutkimus
 osio1, henkilöstöstrategiaproessin kyky tukea kaupungin uudistumis-
 kykyä; Internet -kysely ja haastattelut marras-joulukuussa 2005. Tulok-
 set valmiina marraskuussa 2006.

Case –yksiköiden työ jatkuu; Lappeenrannan teknillisen yliopiston tut-
 kimusosiot 1 ja 2, uudistumiskyvyn vahvuuksien ja heikkouksien huo-
 miointi henkilöstöstrategiaproessissa.
 Internet -kysely ja haastattelut marras-joulukuu 2005, KM -faktor uusin-
 ta mittaus, toukokuu 2006.
 Tutkimustulokset. marraskuun loppu 2006.

HKKK:n arviointitutkimus: Henkilöstöstrategian ohjausvaikutus case –
 yksiköissä, syyskuu 2006.

Hankkeen tavoite(4) on luoda seudullinen oppimisverkosto henkilöstö-
 voimavarojen strategiaohjaukselle. Varsinainen verkoston määrittely ja
 rakentaminen käynnistyy syksyllä 2005 ja jatkuu vuoden 2006.

3 KAUPUNKIRAKENTEEN JA ASUMISEN KEHITTÄMINEN

3.1.; 3.2. ; 3.3.

Yhteinen maankäytön kehityskuva Toimiva liikennejärjestelmä Yhteisvastuullinen asuntopolitiikka

Tavoitteena on luoda edellytykset riittävälle asuntotuotannolle, ehkäistä kaupunkirakenteen hajoamista ja turvata toimiva seudullinen liikennejärjestelmä.

3.1.1, 3.2.1, 3.3.1.

Pääkaupunkiseudun kaupunkirakenteen ja asumisen kehittämisstrategia

Työryhmä on laatinut Maankäytön ja asuntopolitiikan strategisia linjauksia koskevan asiakirjan. Pääkaupunkiseudun neuvottelukunta päätti 13.9.2005 esittää kaupungeille, että ne sisällyttäisivät yleiskaavoihinsa, asunto-ohjelmiinsa ja muihin suunnitelmiinsa asiakirjassa esitetyt linjaukset. Lisäksi neuvottelukunta päätti, että seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen strategia 2050 tuodaan neuvottelukunnan käsiteltäväksi keväällä 2006.

Tilanne:

Työ etenee aikataulun mukaisesti.

Työryhmä:

Maankäytön ja asumisen PKS-työryhmän puheenjohtaja
Apulaiskaupunginjohtaja Pekka Korpinen, Helsinki
teknisen toimen toimialajohtaja Olavi Louko, Espoo
apulaiskaupunginjohtaja Olavi Honko, Vantaa
asukaspalvelujohtaja Kaarina Poskiparta, Vantaa
yhdyskuntatoimen johtaja Marianna Harju, Kauniainen
suunnittelupäällikkö Kirsi Mäkinen, Helsinki, sihteeri

Valmisteluyhteyshenkilöt:

kaupunginsihteeri Tanja Sippola-Alho, Helsinki
asunto-ohjelmapäällikkö Seppo Kallio, Espoo
kaupunkisuunnittelujohtaja Jukka Kullberg (maankäyttö), Vantaa
asuntotoimenjohtaja Teija Ojakoski (asuminen), Vantaa
yhdyskuntatoimenjohtaja Marianna Harju, Kauniainen
projektipäällikkö Suoma Sihto, YTV

Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston virastopäällikkö Tuomas Rajajärvi, yleiskaavapäällikkö Pertti Kare ja liikennesuunnittelupäällikkö Olli-Pekka Poutanen, Helsingin kaupunginkanslian kaupunginsihteeri Tanja

Sippola-Alho, talous- ja suunnittelukeskuksen kehittämispäällikkö Markus Härkäpää ja suunnittelupäällikkö Kirsi Mäkinen, Espoon kaupunkisuunnitteluviraston kaupunkisuunnittelupäällikkö Kari Moilanen, Espoon asunto-ohjelmapäällikkö Seppo Kallio ja kaupungininsinööri Martti Tieaho, Vantaan kaupunkisuunnittelujohtaja Jukka Kullberg, yleiskaavapäällikkö Matti Pallasvuo, kaupungininsinööri Urpo Vainio ja asunto-toimen johtaja Teija Ojankoski, Kauniaisten maankäyttöpäällikkö Mauri Liimatainen ja toimistorakennusmestari Stig Holm (29.8.2005 asti), kuntatekniikkapäällikkö Jarmo Loikkanen (29.8.2005 alkaen).

Työryhmä jakaantuu tarvittaessa pienempiin alatyöryhmiin aihepiirin mukaisesti.

1 YHDESSÄ HUIPULLE – HELSINGIN SEUDUN INNOVAATIOSTRATEGIA

PÄÄKAUPUNKISEUDUN NEUVOTTELUKUNTA 13.12.2005

Katsaus innovaatiostrategian toimenpiteiden toteutumiseen

Culminatum Ltd Oy on vastuussa innovaatiostrategian toteutuksen koordinoinnista pääkaupunkiseudun neuvottelukunnan tilauksesta. Lisäksi Culminatumin hallitus osallistuu aktiivisesti toimenpiteiden toteutuksen varmistamiseen ja seurantaan. Kaikki 26 toimenpide-ehdotusta jaettu hallituksen jäsenten kesken henkilökohtaisiin vastuisiin. Seuraavassa esitetään kunkin toimenpiteen osalta toteutumisen tilanne.

I Tutkimuksen ja osaamisen kansainvälisen vetovoiman lisääminen

Ulkomaisten osaajien osuudet suomalaisissa korkeakouluissa ja työelämän asiantuntijatehtävissä ovat eurooppalaisessa vertailussa hyvin alhaisia. Pääkaupunkiseudun tulevaisuuden menestys on paljolti kiinni siitä, miten hyvin onnistumme jatkossa houkuttelemaan innovaatiovetoisen talouden menestyksen kannalta välttämättömiä ulkomaalaisia osaajia.

1. Yliopistot, ammattikorkeakoulut ja kaupungit panostavat yhdessä Helsingin seudun kansainväliseen markkinointiin yhtenäisenä koulutus- ja tutkimusalueena.

Pääkaupunkiseudun yhdeksän yliopistoa ja kahdeksan ammattikorkeakoulua ovat kansainvälistyneet näihin asti pääasiassa omin keinoin. Menestyminen globaalissa kilpailussa vaatii jatkossa strategista yhteistyötä seudun yliopistoilta ja ammattikorkeakouluilta. Seudun markkinointi maailman luokan innovaatioympäristönä edellyttää myös uutta yhteistyötä elinkeinomarkkinoinnin sekä tutkimus- ja koulutusorganisaatioiden kesken.

Tilanne: Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen yhteinen rehtorifoorumi on päivittänyt metropolistrategian vuosille 2006 – 2009. Strategiaan sisältyy HERA (Helsinki Education and Research Area) –hanke, jossa yhtenä toimintalinjana on kansainvälisyyden edistäminen. Vuonna 2006 yliopistot ja ammattikorkeakoulut keskittyvät *markkinointiin ja rekrytointiin*, urapalveluihin, Helsinki Summer Schoolin kehittämiseen ja osaamisen tuotteistamiseen sekä vientiin. Seudullisen elinkeinomarkkinoinnin osalta uudistukset ovat kesken.

2. Yliopistot ja ammattikorkeakoulut sitoutuvat yhteisiin kansainvälistymistä koskeviin tavoitteisiin ja yleisiin periaatteisiin sekä laativat tarvittavat suunnitelmat kansainvälisen opiskelijarekrytoinnin tehostamiseksi.

Tilanne: Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen metropolistrategian 2006 – 2009 HERA (Helsin-

ki Education and Reserach Area) –hanke, jossa yhtenä toimintalinjana on kansainvälisyyden edistäminen, tähtää osaltaan myös yhteisten tavoitteiden ja periaatteiden hyväksymiseen valituilla aihealueilla. Ulkomaalaisten opiskelijoiden *rekrytointi* on kirjattu vuoden 2006 kehittämiskohteisiin.

3. Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valitsevat ne koulutusalat, joita tarjotaan tulevaisuudessa englanninkielisinä. Yliopistotutkinnot tulee suunnitella ja toteuttaa yliopistojen välisessä yhteistyössä. Sama tarve yhteistyölle pätee myös ammattikorkeakouluihin ja niiden myöntämiin tutkintoihin.

Toimenpide-ehdotuksen taustalla on tarve keskittyä sisään päin kansainvälistymisessä niihin koulutusaloihin, joilla olemme kansainvälisesti kilpailukykyisiä. Rajallisten resurssien järkevä käyttö edellyttää erikoistumista ja organisaatorajat ylittävää yhteistyötä.

Tilanne: Metropolistrategiaan vuoden 2006 kehittämiskohteeksi kirjattu *osaamisen tuotteistaminen ja vienti* tarkoittanee myös yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen rajat ylittävien, tutkintoon johtavien koulutuskokonaisuuksien suunnittelua.

4. Perustetaan Helsinki School of Creative Entrepreneurship -hanke, joka tarjoaa englanninkielistä tutkintoon johtavaa koulutusta ja osallistuu monitieteisiin tutkimushankkeisiin. HSCE tukee merkittäväällä tavalla osallistuvien yliopistojen kolmannen tehtävän, yhteiskunnallisen vaikuttavuuden toteutumista.

Helsingin kauppakorkeakoulun, Taideteollisen korkeakoulun ja Teknillisen korkeakoulun kymmenen vuotta menestyksellisesti toteuttaman IDBM (Internation Design Business Management) –koulutusohjelman kokemustebn pohjalta on järkevää jatkaa yliopisto ja sektorirajat ylittävien maailmanluokan koulutusohjelmien suunnittelua ja toteutusta. Aihepiiriin liittyy myös aloite niin sanotusta innovaatioyliopistosta, jota em. yliopistojen rehtorit ovat päättäneet lähteä yhdessä selvittämään.

Tilanne: Hanke etenee suunnitellusti osana kaupunkiohjelmaa. HSCE-konsepti ja toteuttamissuunnitelma ovat valmistuneet projektipäällikö Peter Kellyn (TKK) ja hankkeen työryhmän rehtori Yrjö Sotamaa (pj), johtaja Markku Salimäki (IDBM-ohjelma) ja varatoimitusjohtaja Tatu Laurila (Culminatum) työstäminä. Hankkeelle satanee merkittävää lisärahoitusta Teknologiateollisuuden 100-vuotissäätiöltä (tulos julkistetaan 20.12.2005).

5. Ulkomaalaisia opiskelijoita ja tutkijoita palveleaan tulevaisuudessa nykyistä paremmin. Tämä on mahdollista perustamalla koko seudun ulkomaalaisia palveleva yksikkö, joka huolehtii ainakin markkinointiin, opiskeluun, asumiseen, sosiaalietuuksiin, perheenjäsenten asemaan ja rekrytoitumiseen liittyvistä kokonaisuuksista.

Panostukset ulkomaalaisten opiskelijoiden ja tutkijoiden rekrytoimiseen, asettumiseen ja viihtymiseen ovat edellytys sille, että pystymme tulevaisuudessa merkittävästi lisäämään ulkomaalaisten roolia suomalaisessa osaamisessa ja yhteiskunnassa.

Tilanne: Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen osuus palvelukokonaisuudesta etenee osana HERA-hankekokonaisuutta. Kaupunkien osuus puolestaan kuuluu osana kaupunkiohjelmaan. Kaupunkiohjelmahankkeelle perustetaan joulukuussa 2005 ohjausryhmä, jonka puheenjohtajaksi on kutsuttu apulaiskaupunginjohtaja I.C. Björklund. Varsinainen toiminta kaupunkiohjelman osalta käynnistyy tammikuussa 2006, kun HERA-hankkeen ensimmäiset tulokset ovat käytössä.

6. Metropolialueen kaupunkien on varauduttava siihen, että ne osarahoittavat muutaman maailmanluokan huippututkijan kutsumisen vuosittain seudun yliopistoihin ja tutkimuslaitoksiin vahvistamaan niiden kansainvälistymistä. Tämä edellyttää ainakin palkkaukseen ja asumiseen liittyviä erityisjärjestelyitä. Kaupunkien on tehtävä asiassa konkreettinen ehdotus, johon muut potentiaaliset rahoittajat voivat tarttua.

Kaupunkien on jatkossa tärkeitä jatkaa kaupunkiprofessuurien viitoittamalla tiellä, jossa akateeminen tutkimus liittyy luontevasti kaupunkiseudun kehittämiseen. Kaupungit voivat omalla mukanaan tulollaan tukea pyrkimyksiä esimerkiksi kansainvälisen tutkimuslaitoksen saamiseksi pääkaupunkiseudulle.

Tilanne: Aiheesta keskusteltu sivistystoimen apulaiskaupunginjohjien kanssa 30.9. Helsingin yliopisto lähestynyt suoraan Helsingin kaupunkia liittyen European Molecular Biology Laboratoryn (EMBL) molekyyliääkätieteen out-stationin saamiseksi Helsinkiin.

II Osaamiskeskittyminen vahvistaminen ja yhteisten kehitysalustojen luominen

Innovaatiostrategian tämän osan tavoitteena on varmistaa, että Helsingin seudulla on toimivia kehitysalustoja, joissa yritysten tuote- ja palvelukehitys voi tapahtua todellisissa tilanteissa yhdessä palveluja hyödyntävien käyttäjien kanssa. Esimerkkejä kehitysalustoista ovat mm. Arabianrannan Virtual Village, Laurea ammattikorkeakoulun koordinoima Well Life Center sekä mikroelektroniikan koe- ja koulutustehdas Elekria. Uusia avauksia edustavat esimerkiksi Suurpellon alue, Meilahteen sijoittuva uusi sairaalarakennus ja -konsepti.

8. Kaupungit kutsuvat kokoon korkean tason yritysvetoisen johtoryhmän, jonka tehtävänä on johtaa olemassa olevien kehitysalustojen.

Tilanne: Helsingin kauppakamarin kutsuma yritysten innovaatiojohtajien ryhmä on syksyn 2005 aikana kokoontunut kolme kertaa. Ryhmän on tarkoitus laajentua Helsingin seudun kauppakamarin puitteissa. Culminatum valmistelee siellä käsiteltäviä asioita. Kaupunkien elinkeinotoimet kytetään mukaan ryhmän työskentelyyn.

Joukko merkittäviä Suomessa toimivia digitaalisia sisältöjä ja palveluja tuottavia yrityksiä on solminut yhteistyösopimuksen yhteisen kehitysalustan ja innovaatioympäristön luomiseksi Helsingin seudulle. Pasilan alueelle keskittyä Forum Virium Helsinki on avoin kaikille kiinnostuneille yrityksille ja siihen halutaan mukaan myös merkittäviä ulkomaisia yrityksiä. Vuoden 2006 alussa täydellä teholla käynnistyvän hankkeen erityisenä tavoitteena on nopeuttaa uusien tuotteiden ja palvelujen markkinoille tuloa, esimerkkinä jo alkanut mobiili-TV-hanke.

9. Perustetaan kansallinen Living Lab Finland Forum, jonka tehtävänä on toimia avoimena idea-alustana ja koordinoijana kaikkien Suomen erilaisten pilottiyhteisöjen välillä.

Tilanne: Toimenpiteen jatkovalmistelu tapahtuu osana pääkaupunkiseudun kaupunkiohjelmaa. Culminatum järjestää vuoden 2006 alussa kansallisen Living Lab työseminaarin, jossa todellisissa elinympäristöissä tuotekehitystyötä tekevät kohtaavat. Keskeisiä yhteistyökumppaneita ovat Tekes, Helsinki Institute for Information Technology (HIIT) ja Helsingin kauppakorkeakoulun Center for Knowledge and Innovation Research (CKIR) sekä teollisuuden perustama Dimes ry.

III Julkisten palvelujen uudistaminen ja innovaatiot

Pääkaupunkiseudun kaupunkien haasteet peruspalvelujensa uudistamiseksi ja tehostamiseksi ovat erittäin mittavat. Toisaalta kaupunkien sosiaali- ja terveyspalvelujen suuri volyymi mahdollistaa merkittävät yhteishankkeet innovaatioiden löytämiseksi. Tällaiset hankkeet voivat hyödyttää sekä kaupunkien palvelutuotantoa että alan yritystoimintaa samanaikaisesti. Kansalliset innovaatorahoittajat Tekes ja Sitra ovat ilmaisseet kiinnostuksensa pääkaupunkiseudun yhteishankkeisiin.

10. Kaupungit kehittävät yhteistyössä innovaatiotoiminnan mahdollistavat rahoitus- ja toimintamallit

Tilanne: Kaupunkien edunvalvontaryhmä on keskustellut asiasta. Kukin kaupunki on selkeyttänyt innovaatiohankkeiden rahoitusperiaatteita. Esimerkiksi Helsinki on ottamassa käyttöön innovaatorahaston instrumenttina, jolla edistetään innovaatiotoimintaa.

11. Kaupungit huomioivat tulevaisuuden henkilöstöpolitiikassaan nykyistä systemaattisemmin innovaatiotoiminnan tarpeet ja muokkaavat henkilöstöstrategiansa tukemaan innovatiivisuuteen kannustavan organisaatiokulttuurin rakentamista.

Tilanne: Pääkaupunkiseudun kaupungit ovat laatineet yhteistä henkilöstöstrategiaa, jossa asia on otettu huomioon. Tarvitaan kunta- ja työpaikkakohtaista toteutusta. Esimerkiksi Helsingin kaupungin uudessa henkilöstöstrategiassa on useita kohtia, jotka tähtäävät innovaatioiden edistämiseen. Culminatum on tarjonnut apuaan toteutuksen valmistelussa.

12. Kaupungit kehittävät yhteistyössä hankintatoimintaansa käyttäjien, tuottajien ja tutkimuksen yhteishankkeet mahdollistavan mallin löytämiseksi.

Tilanne: Asiasta on neuvoteltu pääkaupunkiseudun hankintaryhmän edustajien kanssa. Culminatumin, kaupunkien ja yritysten yhteishankkeissa (esim. vanhustenhuollon Innovaatioista käytäntöihin 1 & 2 ja Lääkelogistiikka) on luotu uusia sopimiskäytäntöjä. Culminatum on tarvittaessa valmis koordinoimaan kaupunkien yhteisen innovaatiohankkeiden hankinnan kehittämisprojektin.

13. Kootaan seudun kaupunkien vanhuspalveluihin keskittyneet monet kehityshankkeet yhteiseksi ohjelmaksi, jolle asetetaan yhteiset tavoitteet.

Tilanne: Pääkaupunkiseudun sosiaali- ja terveysjohdon kokous päätti 29.9.2005 asettaa ohjausryhmän koordinoimaan vanhustenhuollon palvelujen kehittämiseen liittyviä kärkihankkeita. Ryhmässä on kaupunkien ja Culminatumin edustus. Käynnissä on kuusi yritysvetoista Innovaatioista käytäntöön (IKÄ I) hanketta sekä Laurean Well Life Centerin, Kustaankartanon sekä Vantaan High Tech ohjelman osaamista yhdistävä IKÄ II hanke. Lisäksi pääkaupunkiseudun kaupunkiohjelmaan sisältyy vanhusten omatoimista selviytymistä edistävä projekti.

Pääkaupunkiseudun kaupungit järjestivät yhdessä muiden ns. kuutoskaupunkien kanssa Brynessä ”Welfare Activities and Technologies for Ageing Population” –seminaarin, johon osallistui yli 100 kansainvälistä alan kehittäjää.

14. Uusi tuotekehitysyksikkö sisällytetään osaksi HUS:n Meilahden alueen kehittämistä. Hankkeen valmisteluun ja toteutukseen tulee HUS:n omistajien lisäksi hankkia rahoitusta kansallisista lähteistä (Sitra, Stakes, Tekes) sekä yhteistyöyrityksiltä.

Tilanne: Uuden sairaalayksikön rakentamisesta on päätetty. Tuotekehitysyksikön perustamista koskeva hanke käynnistetään vuoden 2006 alkupuolella.

IV Innovaatiotoiminnan tuki

Monipuoliset innovaatiotoimintaa tukevat palvelut ovat edellytys pääkaupunkiseudun merkittävän osaamis- ja innovaatiopotentialin nykyistä tehokkaammalle kaupallistumiselle.

15. Yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja tutkimuslaitosten tulee yhdessä huolehtia siitä, että korkeatasoiset innovaatio- ja uusyrityspalvelut tarjotaan mahdollisuuksien mukaan yhteisinä.

Osaamisen menestyksellinen kaupallistaminen globaalitaloudessa vaatii mittavia resurssia. Korkeatasoisten innovaatiopalveluiden tarjoaminen vaatii niiden järjestämistä yhteisinä eri organisaatioiden kesken.

Tilanne: Ehdotus etenee osana yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen aluestrategian HERA-hankkeen toimintalinjaa kolme ”yrittäjyyden edistäminen ja innovaatiotoiminnan kehittäminen”. Yhteistoimintaa koordinaattori Teknillinen korkeakoulu. Myös HSCE-hanke (innovaatiostrategian toimenpide 4) sivuaa aihepiiriä.

16. Selvitetään mahdollisuudet perustaa uudenlaisia 'innovaatioalustoja' yliopistoihin ja tutkimuslaitoksiin alkuvaiheen ideoiden jalostusarvon nostamiseksi ennen varsinaisten kaupallistamistoimien aloittamista.

Tilanne: Asiasta pyydetty asiantuntijalausunto TKK:n innovaatiokeskukselta. Culminatum kutsuu jatkoideointipalaveriin keskeiset osapuolet (TKK, HY, VTT, Tekes, Sitra).

17. Selvitetään, miten seudulla toimivien innovatiivisten yritysten kaupallistamatta jääneiden ideoiden hyödyntämistä voitaisiin tukea esim. spin-offien perustamista helpottavin erityisjärjestelyin.

Pääkaupunkiseudulla toimii suuri joukko innovaatiivisia yrityksiä, joissa syntyy paljon sellaisia innovaatioaihoita, jotka eivät kaupallistu emoyhtiön oman liiketoiminnan kautta. Usein merkittävistä asiakastarpeista syntyneiden ideoiden kaupallistumista tulisi tukea nykyistä tehokkaammin.

Tilanne: Ehdotusta toteuttava kehitysohjelma sisältyy esitykseen pääkaupunkiseudun yhteiseksi elinkeinostrategiaksi. Technopolis Ventures on pilotoinut omaa toimintamalliaan jo jonkin aikaa.

18. Helsinki Business and Science Park Oy:n omistajat osoittavat tarvittavat lisäresurssit yhtiölle toiminnan laajuuden ja vaikuttavuuden lisäämiseksi yliopiston kolmannen tehtävän tehokkaan toteuttamisen edellyttämälle tasolle.

Tilanne: Omistajien tulee sopia keskenään tarvittavista lisäsatsauksista.

19. Perustetaan teknologiakeskusmallia mukaileva (TEKEL-kelpoinen) luovien alojen liiketoimintaosaamista ja uusia yrityksiä palveleva osakeyhtiö Arabianrantaan yhdistämällä alueen nykyisin organisatorisesti hajallaan olevat toiminnot (osaamiskeskus, yrityshautomo, innovaatiopalvelut jne.) ja vahvistamalla erityisesti liiketoimintaosaamista.

Arabianranta on Suomessa merkittävä niin sanottujen luovien alojen keskittymä. Liiketoimintaosamisen vahvistaminen on edellytys luovan osaamisen tehokkaalle leviämiselle hyödyttämään yhteiskuntaa.

Tilanne: Art and Design City ADC Oy:n omistus pohjaa pyritään laajentamaan nykyisestä kattamaan nykyistä laajemmin Arabianranta-Kumpulan kampusalueen toimijat. ADC Oy voi myös tietyin edellytyksin kehittyä luovien alojen liiketoimintaosaamista tarjoavaksi teknologiakeskustyyppiseksi toimijaksi alueelle. Digitaalisten sisältöjen ja palveluiden osalta on keskeistä huolehtia Pasilan Forum Virium Helsinki –klusterihankkeen ja Arabianrannan toimijoiden saumattomasta yhteistyöstä.

20. Perustetaan tietointensiivisiin liiketoiminnan palveluihin keskittyvä klusteriohjelma osaamiskeskustoiminnan mallin mukaisesti.

Monilla osaamisintensiivisillä palvelualoilla pääkaupunkiseutu edustaa jopa yli puolta koko maan volyymistä. On tärkeätä parantaa myös palvelualojen kasvu- ja kansainvälistymisedellytyksiä tarjoamalla alojen yrityksille tukipalveluita osaamiskeskusohjelman toimintamallin mukaisesti.

Tilanne: Uudenmaan TE-keskus ja Uudenmaanliitto ovat myöntäneet hankkeen käynnistämiseen rahoitusta, jonka edellytyksenä on kaupunkien vastinrahoitus. Vastinrahoitus tullaan sisällyttämään osaksi Culminatumin ja kaupunkien välistä puitesopimusta vuodelle 2006. Hanke käynnistyy Culminatumin alkuun vuonna 2006.

21. Vahvistetaan opiskelijoiden ja tutkijoiden seudullista liikkuvuutta yli tieteenala- ja kampusrajojen Helsinki Region Science Parkin alueella merkittävien innovaatioiden aikaansaamiseksi. Liikkuvuuden mahdollistaminen on aloitettava jo vuosia vireillä olleen kampukset yhdistävän Tiedelinjan perustamisesta.

Tilanne: Tiedelinja 506 aloitti 29.8.2005. Opiskelijoiden ja tutkijoiden liikkuvuutta edistetään myös Culminatumin ja HELIA ammattikorkeakoulun yhteistyössä, joka tähtää vapaan langattoman internetin levittämiseen koskemaan kaikkia seudun korkeakoulukampuksia ja myös muita opiskelun ja työnteon kannalta keskeisiä solmukohtia.

22. Nostetaan Helsingin seudun kansainvälistä profiilia korkeatasoisena kasvuyritysympäristönä verkottamalla tukifunktiot ja alkuvaiheen rahoittajat paremmin kansainvälisesti sekä markkinoimalla seudun tarjoamaa liiketoiminta- ja innovaatioympäristöä suunnitelmallisesti.

Tilanne: Ehdotus pääkaupunkiseudun elinkeinostrategiaksi (17.11.2005) sisältää kaksi toimenpidettä (14.) ”hyödynnetään jo olemassa olevia kansainvälisiä yhteyksiä ja luodaan uusia kontakteja merkittäviin ulkomaisiin osaamiskeskittymiin” ja (15.) ”luodaan yrityksille suunnattu seudullinen kansainvälistymispalveluja tuottava keskus”.

23. Teetetään seudun yrityskehitysorganisaatioiden ja alkuvaiheen pääomasijoitusrahastojen riippumaton arviointi ja profiloidaan kasvuyrityspalvelut omaksi kokonaisuudekseen erilleen perustason yrityshautomon- ja neuvontapalveluista.

Tilanne: Ehdotus pääkaupunkiseudun elinkeinostrategiaksi (17.11.2005) sisältää toimenpiteen (3.) ”käynnistetään hautomotoiminnan ja -operaattoreiden vaikuttavuuden riippumaton arviointi, jonka perusteella laaditaan suunnitelma hautomotoiminnan uudistamiseksi vuoden 2006 jälkeen”.

24. Kaupungit varautuvat jatkossakin olemaan sijoittajina nykyisissä ja/tai uusissa siemenvaiheen pääomarahastoissa. Rahastosijoitusten yhteydessä kiinnitetään erityistä huomiota hallinnointiyhtiöiden sijoitusjohtajien liiketoimintaosaamiseen.

Tilanne: Kaupunkien talousarviot vuodelle 2006 on hyväksytty. Varaukset rahastoihin tulevat vuosittain ajankohtaisiksi talousarviomenettelyssä, ja kaupunkien johdon aktiivisuus linjauksissa mahdollistaa positiivisen lopputuloksen.

25. Perustetaan Helsingin seudulla toimivien alkuvaiheen yksityisten ja julkisten rahoittajien yhteinen Round Table koordinoimaan yhteistyötä ja kansainvälisiä hankkeita.

Tilanne: Sisältyy Culminatumin koordinoimana hankkeena Kaupunkiohjelmaan 2005 - 2007. Järjestäytymiskokous Culminatumin ja Teollisuussijoituksen isännöimänä 12.10.2005. Seuraava kokous pidetään 12.12.2005.

26. Perustetaan kansainvälinen asiantuntijaryhmä ideoimaan Helsingin seudun tulevaisuutta erityisesti innovatiivista kaupunkisuunnittelua tukevalla tehtäväksiannolla.

Tilanne: Creative Finland ry, Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto ja Culminatum järjestivät yhdessä 15.6.2005 Luova vai tylsä Helsinki? –keskustelutilaisuuden. Asiantuntijaryhmän perustaminen ja sen toiminta resursointi jää kaupunkien tehtäväksi. Creative Finland ja Culminatum osallistuvat mielellään ryhmän kokoamisen suunnitteluun.